evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

NOVÁ FIGURACE / 80. léta

NOVÁ FIGURACE / 80. léta

VY_32_INOVACE_DVK4317

- Autor: Mgr. Jan Souček
- Vznik: 09 / 2012
- Téma: Umění 2. poloviny 20. století
- Předmět: DVK / 4. ročník
- Anotace: Obrazová charakteristika vývoje druhé vlny nové figurace v Čechách

12/15 Pozdě, ale přece

- Seskupení vzniklo v červnu 1987 jako reakce na vznik skupiny Tvrdohlaví.
  Oficiálně bylo uznáno na základě druhého dopisu Svazu českých výtvarných umělců z února 1988.

- ČLENOVÉ:
  Beránek Jiří; Bláha Václav; Dvořák Jaroslav; Gebauer Kurt; Ivan Kafka; Novák Vladimír; Ouhel Ivan; Pavlík Petr; Michael Rittstein; Načeradský Jiří (od 1988); Jiří Sopko (od 1990); Švéda Tomáš

- Prohlášení 12/15:
  "Volné seskupení 12/15 je reakcí na současné podmínky pro české výtvarné umění, neumožňující v dostatečné míře spontánní spolupráci ani konfrontaci umělců. Vychází z potřeby změnit tuto situaci v kolektivu názorově rozdílných autorů, kteří se pokusí vzájemně respektovat odlišné výtvarné přístupy. Seskupení není uzavřené. Pozdě, ale přece."

- Ačkoli tvorba autorů byla velmi rozmanitá a různorodá, figuralisté tvořili významnou část skupiny, a ti všichni patřili k nejzajímavějším figuralistům tohoto období.

- Figurální námět byl pro tyto malíře a sochaře příležitostí jak reflektovat dobové problémy a reagovat na neutěšenou společenskou realitu období „normalizace“

- Přihlásili se jak k dědictví nové figurace svých generačních předchůdců z druhé poloviny 60. let, tak k existenciálně laděné figuraci let sedmdesátých.

- Celá tvorba generace českých **expresivních figuralistů** byla paralelní s obdobným proudem v Německu. Skupina jako celek sehrála v poslední třetině 80. let důležitou roli v udržování domácí kontinuity nezávislé tvorby v době, kdy česká společnost žila izolovaně od světa.

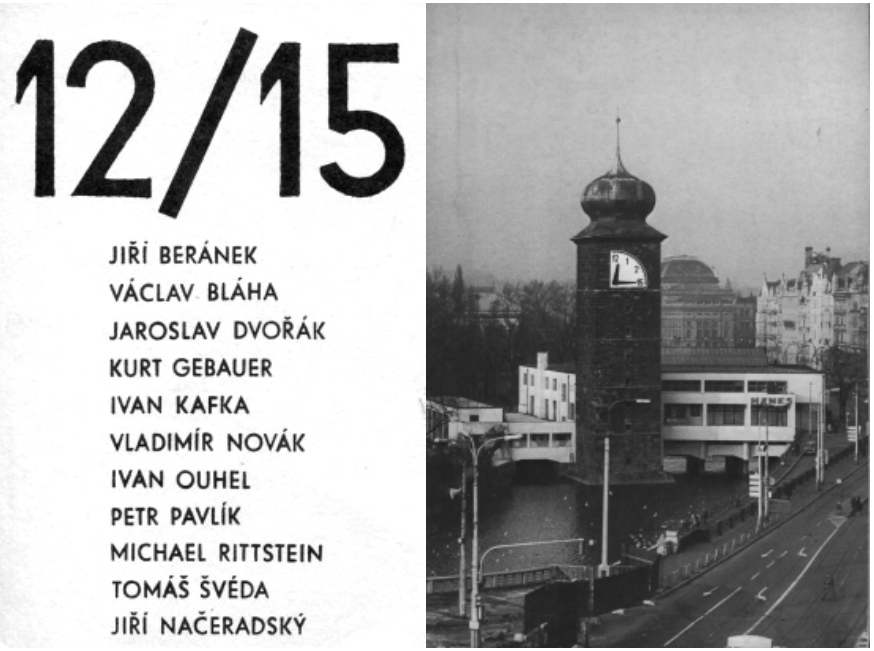

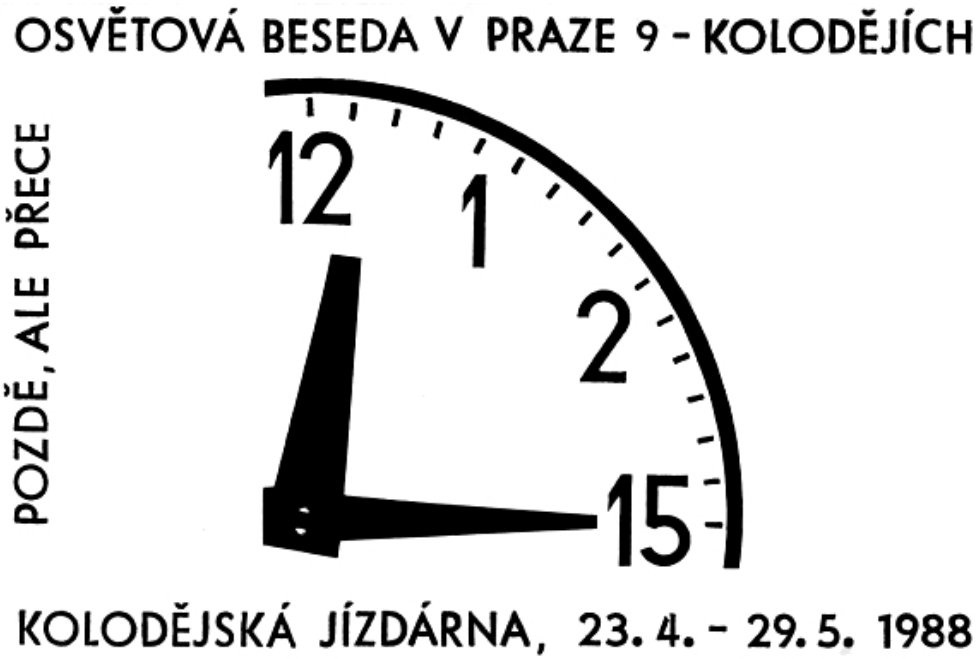

- 1988/04/23 - 1988/05/29

První výstava Volného seskupení 12/15 v Kolodějské jízdárně, Koloděje, Praha

- 1988/10/29 - 1988/11/20

Jeden starší - jeden mladší. Obrazy, sochy, realizace, Lidový dům, Praha

- 1990/04/05 - 1990/04/29

Volné seskupení 12/15 Pozdě, ale přece: Kreslení, Galerie Fronta, Praha

- 1991/06/27 - 1991/09/08

Volné seskupení 12/15 Pozdě, ale přece: Český globus, Městská knihovna, Praha

- 1992/10/12 - 1992/10/31

Volné seskupení 12/15 Pozdě, ale přece: Kresby, Art Galerie, Žďár nad Sázavou

- 1994/01/27 - 1994/03/18

Volné seskupení 12/15 Pozdě, ale přece: Menší formáty, Galerie Via Art, Praha

- 1994/02/15 - 1994/03/13

Volné seskupení 12/15 Pozdě, ale přece: U zdymadla, Mánes, Praha

- 1996/09/17 - 1996/10/28

Špét, ábr doch, **Niederösterreichischen Landmuseum**, Vídeň (Wien)

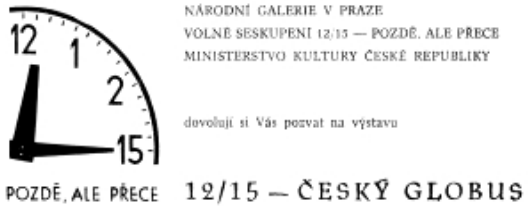

12/15 Pozdě, ale přece…

VÁCLAV BLÁHA

1949

- Patří ke generaci 70. let, která na počátku studia zažila atmosféru relativně liberální společnosti konce 60. let, ale svoji dráhu započala v letech normalizace.
- Zabývali se proto i figurou, jejímž prostřednictvím se ptají na místo člověka ve světě.
- Spolu s V. Novákem, P. Pavlíkem, M. Rittsteinem a I. Kafkou aj. spoluzakládal Bláha Volné seskupení 12/15 Pozdě, ale přece (1987).

Portrét čtyřicátníka, 1990

Na červeném stole 1989

Je zakládajícím členem volného seskupení 12/15. Z jeho rozsáhlé tvorby patří k nejproslulejším práce figurativní a Václav Bláha je právem řazen k významným představitelům expresivní figurální malby.

Je zastoupen v četných významných sbírkách institucionálních i soukromých v ČR, v Evropě – zejména v SRN, a rovněž v USA.

Od roku 1979 průběžně pořádá samostatné výstavy a účastní se mnoha výstav kolektivních. Poblíž Eschlkamu, SRN, byl v roce 2001 realizován momořádně působivý objekt - pyramida – s názvem “Dům Evropa”, jehož fotografii naleznete níže. Docenit poslání tohoto díla je možno výhradně na místě samém, nejen kvůli malbě na vnitřních stěnách pyramidy.

Setkání s osudem II., 1993

Zastižen, 1992

Pozorovatel 1988

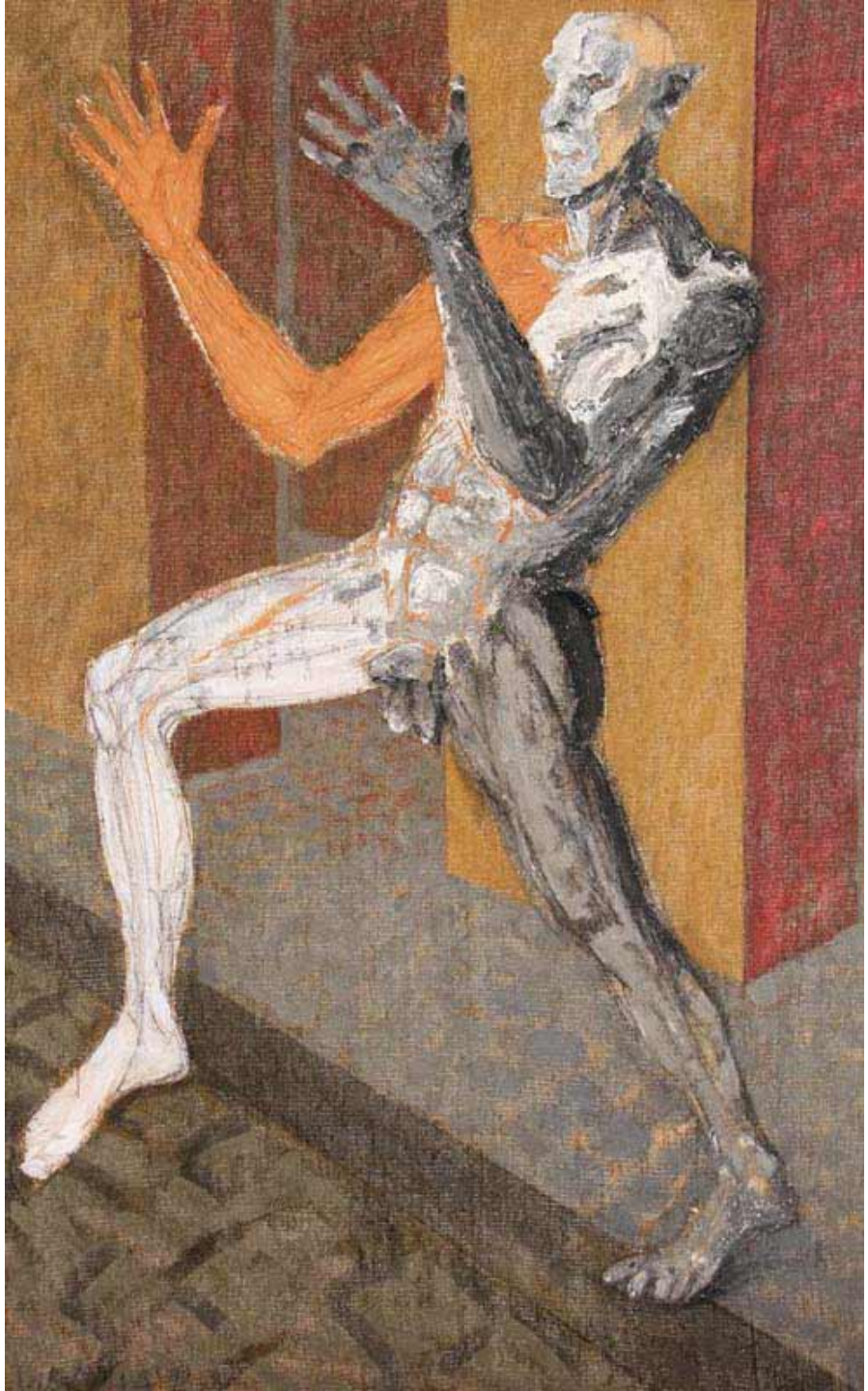

Přijela tramvaj 1992

Prší modře, …ach lásko, Prší červeně
akryl na plátně
205x645cm, 2007

Odpočinek s otcem,
kombinovaná technika na sololitu,
155x122cm, 1995

KURT GEBAUER

1941

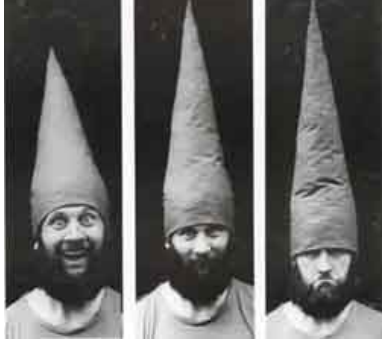

- Sochař, absolvent AVU (*V. Makovský* a *K. Lidický*), roční stáž na pařížské Akademii (učitel *C. Baldacini*), člen **12/15,** vysokoškolský pedagog.
- Začal tvořit v atmosféře ovlivněné *popartem a neofigurací*. Koncem 60. let se začal zabývat *ženskou figurou, nejprve plavkyní*, z netradičního materiálu (vycpaná textilie, umělohmotná fólie, lamino), často svítící nebo plující v prostoru, jež dalších letech následovaly *běžící dívčí postavy*.
- Obdobně jako jiní sochaři pracující s méně trvalým materiálem nechal i Gebauer odlít vybrané plastiky do bronzu. Groteskním a ironickým protipólem ***Plavkyní*** byl v 80. letech cyklus obřích ***Trpaslíků***.
- V 70. letech se sochař věnoval rovněž *environmentu*: důležitým dílem tohoto typu je **dětské hřiště v Ostravě-Fifejdách** navržené začátkem 70., avšak realizované až koncem 80. let, které se stalo impulzem pro ***design*** herních a relaxačních ploch i parků 90. let.

Letem světem vlastním státem 2, 2005

Plavci 1969

Skupina 1967

Dobře živená ryba, 1974

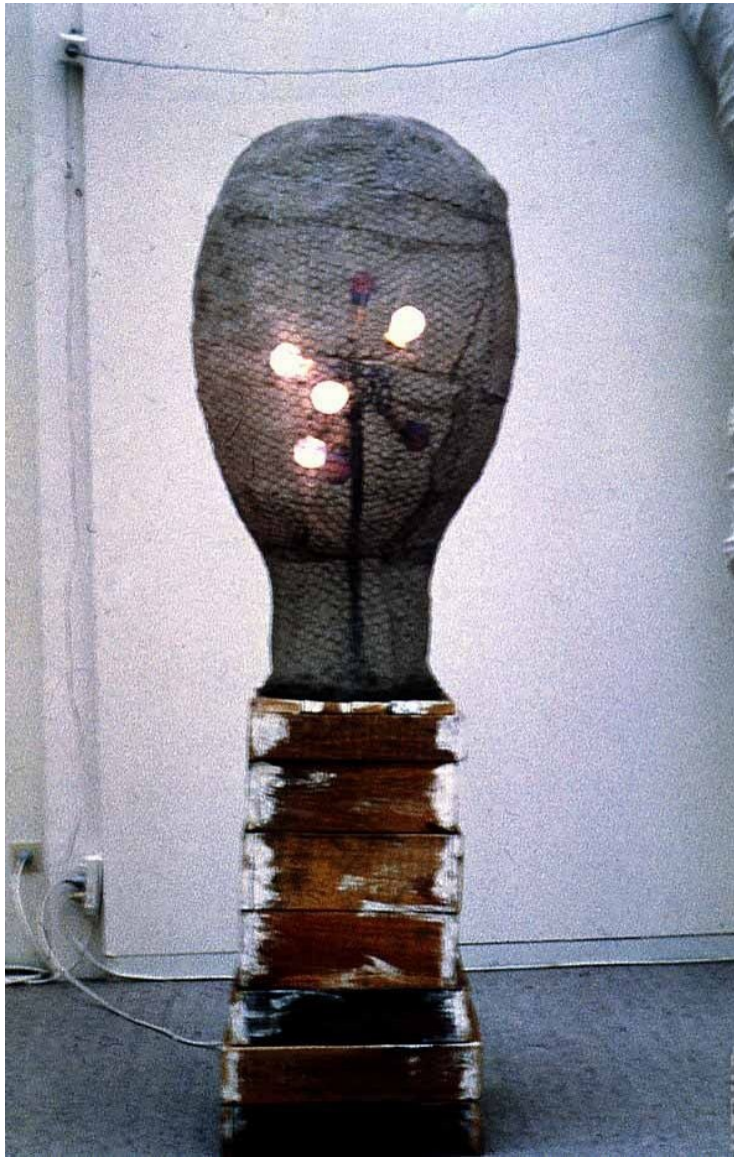

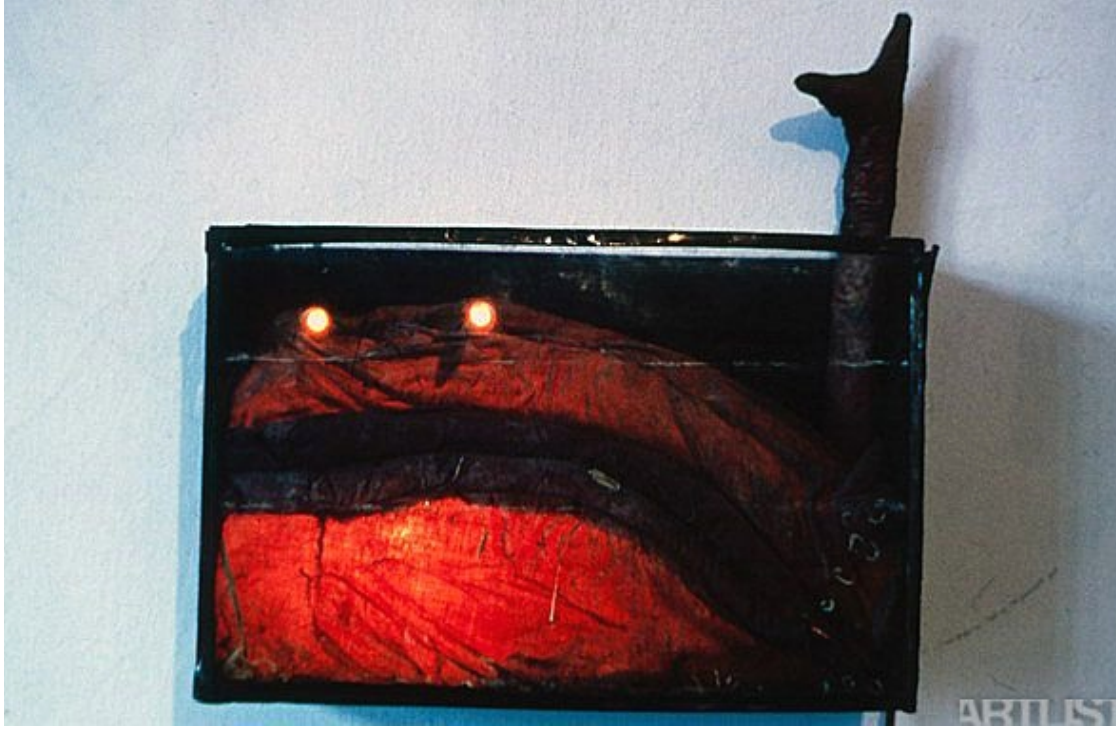

Blikající hlava, 1977

Zdraviči 1984

Gebauer Kurt
Trpaslík pomník 1985
polyesterový laminát

Český rybník 1988

Krajina monster 1987

Běžící dívka, 1976

Letem světem vlastním státem, 2005

Vítězný návrh zobrazuje Mozarta jako Kupida, artistu, který balancuje na klavichordu.

W. A. MOZART
Autor:
Kurt Gebauer
Lokalita:
průčelí Divadla Reduta, Zelný trh Brno

JIŘÍ SOPKO

1942

- Jiří Sopko je především malířem, ale věnuje se i grafice a soše. Je zařazován do **české grotesky**.
- Od roku 1990 působí na AVU v Praze jako docent, později profesor. V r. 2002 se stal jejím rektorem.
- patří k nejvýraznějším osobnostem současné české malby a bez jeho osobitého malířského projevu si nelze české umění posledních desetiletí představit.
- Od roku 1970 se představuje jako silná umělecká osobnost se svérázným ironickým pohledem na svět a na člověka a nezaměnitelnou výtvarnou řečí, kterou charakterizovala vitální barevnost, expresivní barbarizující deformace, spontánní malířský rukopis a osobitý repertoár výtvarných metafor.
- Od konce 80. let se Sopkova malba uvolňuje, zjednodušuje a monumentalizuje.
  Figury jsou reprodukovány na jednoduché schéma, veškeré napětí obrazů se soustřeďuje do intenzivní barevnosti

Tři 1991

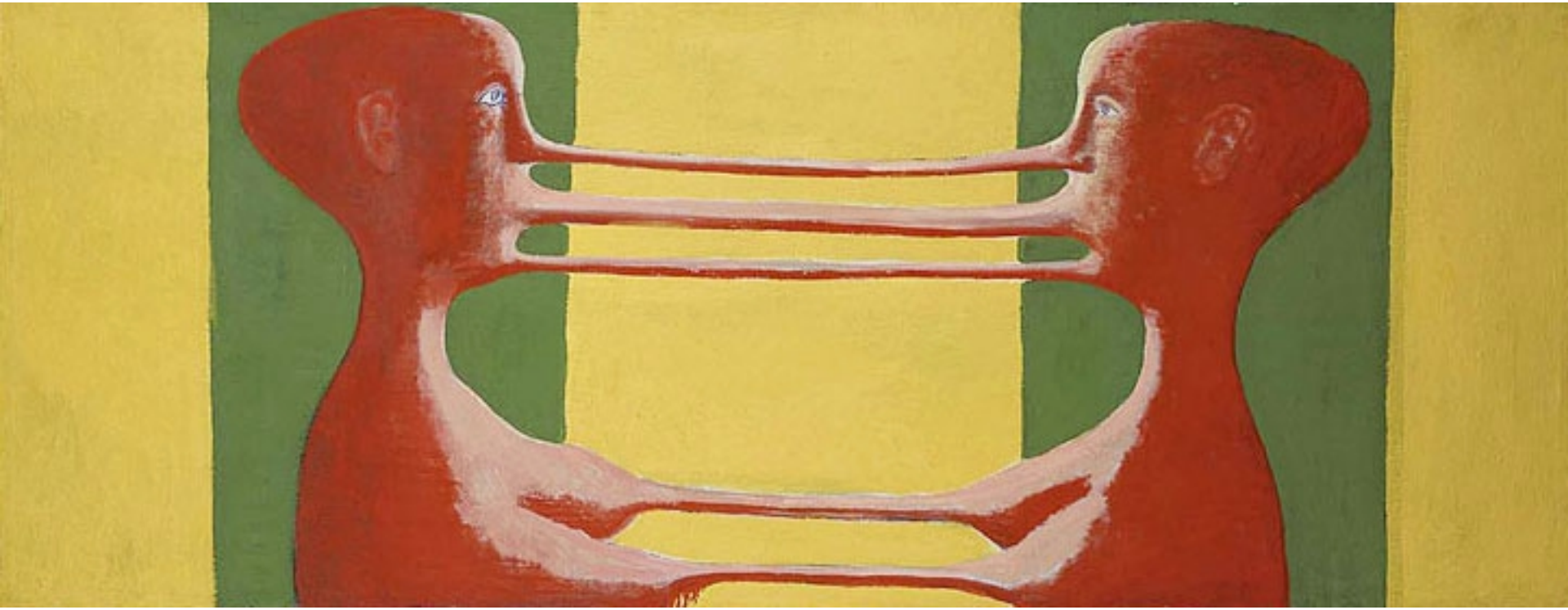

Dialog, 70. léta

Bytostně osobnostní i autentická tvorba J. Sopka je z rodu evropské i české nové figurace. Ze starších předchůdců možno uvést Belgičana J. Ensora, z malířů šedesátých let Horsta Antese i výborné české figuralisty - F. Ronovský, J. Jíra nebo generační souputníky R. Němce, J. Načeradského, M. Rittsteina, sochaře K. Gebauera aj.
Ve svérázné hravosti a spontánnosti je tato tvorba blízká i dětskému výtvarnému projevu - hlavonožci, kráčející postavy, zářivé barvy, groteskní stylizace figur trpaslíků… Jiří Sopko má blíž právě k této hravé, občas i kruté „groteskní nadsázce“, než k existencionálnímu pojetí expresivní figurace. V jeho díle je přítomen „úlevný humor i témata groteskně-hedonistická“ v podobách narativizmu i zastavení a meditací o tom, jací jsme, o čem jsme, jak a proč.

Tajemství (Opice s čepicí) 1968

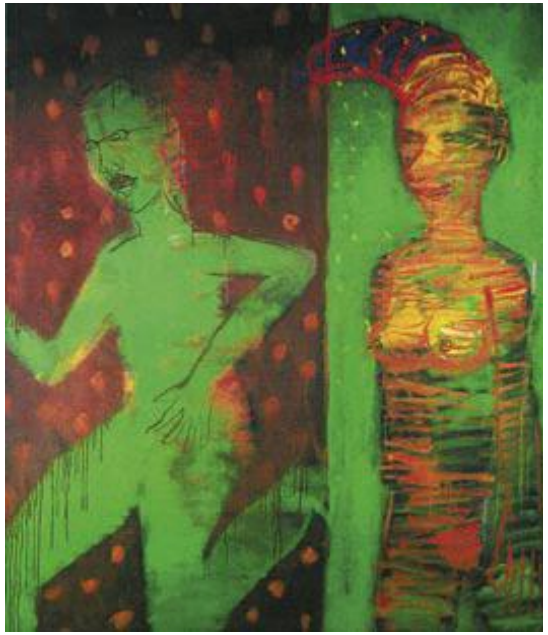

Zelený běžec 1969

Stíny, 70. léta

Schizofrenie, 70. léta

Dámičky opět 1972

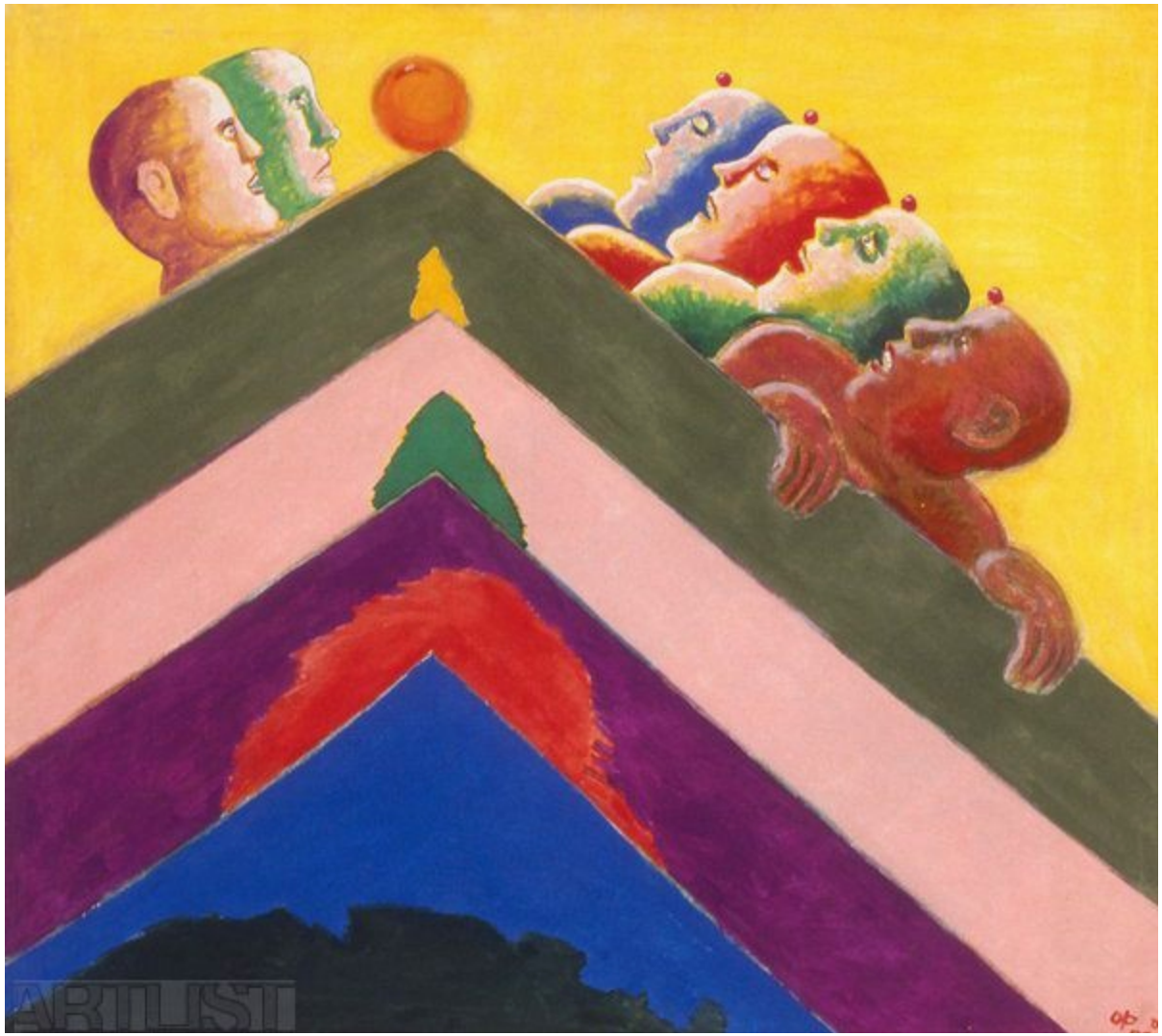

Kulička 1980

Jablíčko 1981

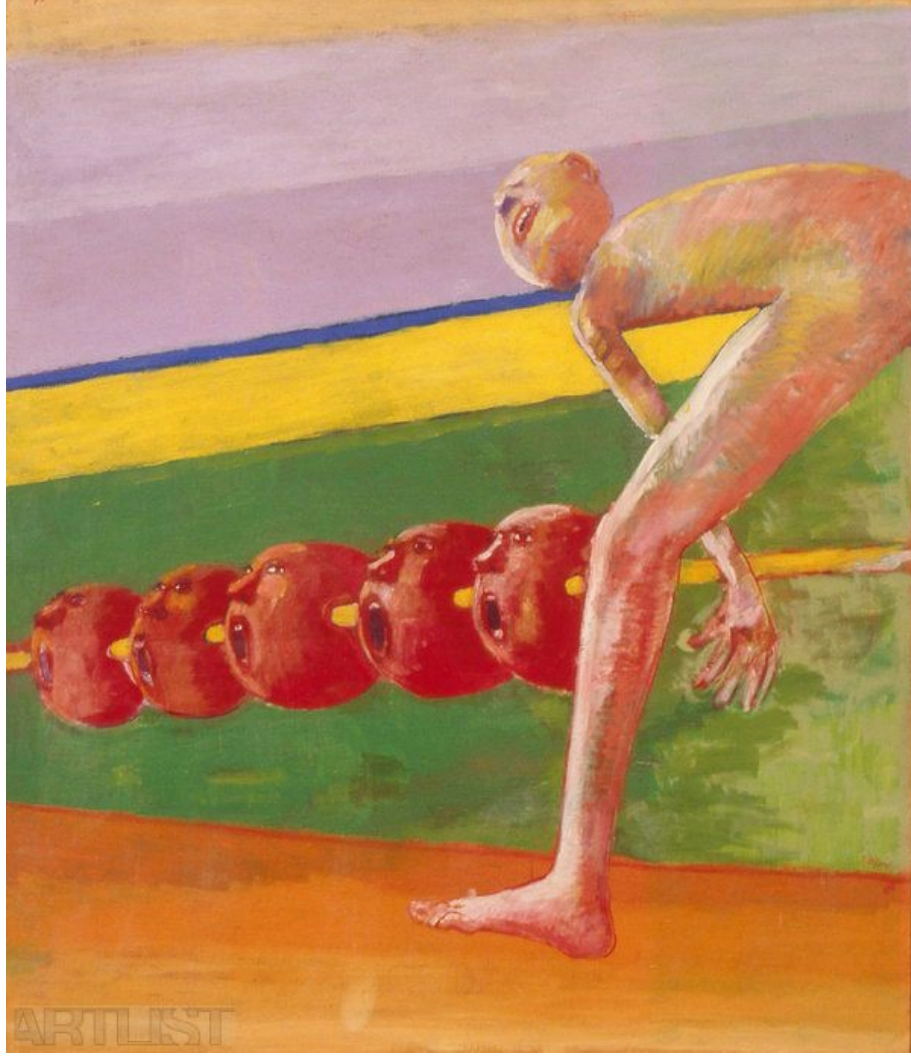

Počitadlo 1981

Velké koupání 1987

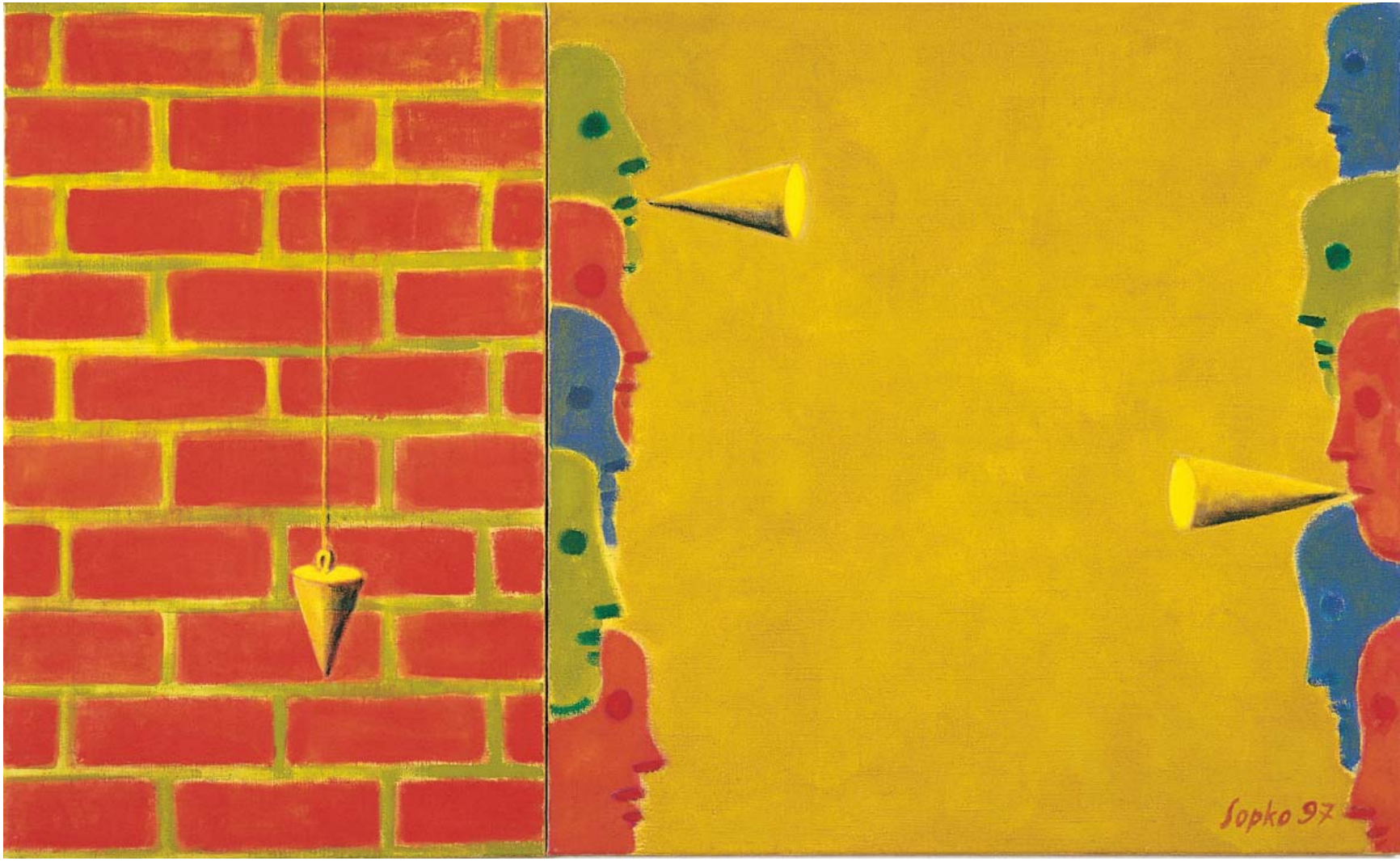

Bez názvu, 1997

Sníh, 1999

Světlo, 90. léta

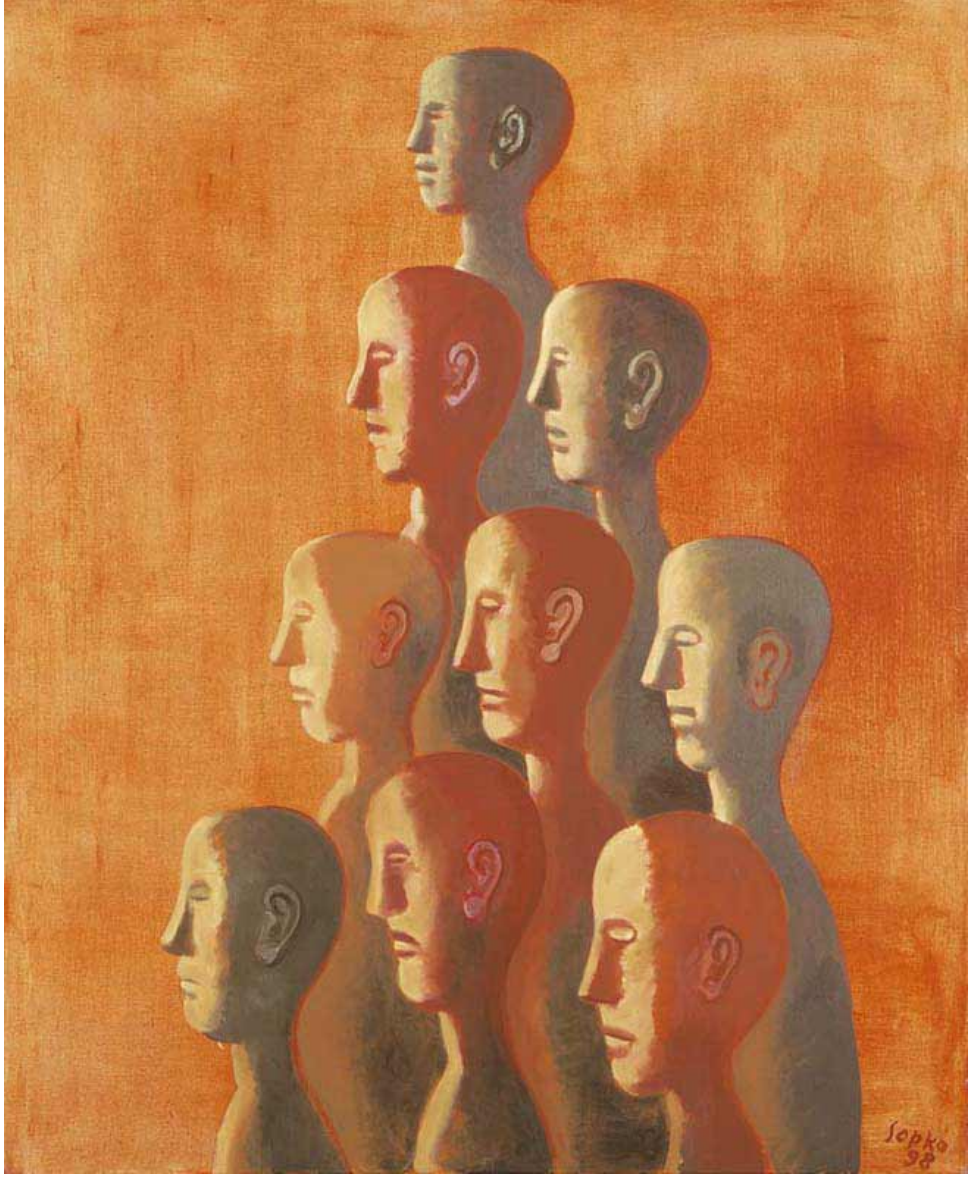

Pyramida 1998

Nad hladinou 1990

Vánoce 1991

Budka, 2003

Slunečný den 2007

Smutná krajina 2007

Galerie Státního hradu a zámku
v Jindřichově Hradci a Galerie Gema
JIŘÍ SOPKO
8 / 6 / 2012 – 30 / 9 / 2012
Otevřeno denně kromě pondělí
www.zamek-jindrichuvhradec.eu
www.jirisopko.cz www.gemaart.cz

MICHAEL RITTSTEIN

1949

- Malíř, kreslíř, grafik a ilustrátor se narodil v Praze roku 1949. Vystudoval Akademii výtvarných umění pod vedením Arnošta Paderlíka (1974).
- Byl spoluzakladatelem Volného seskupení 12/15 Pozdě, ale přece (mj. spolu s Kurtem Gebauerem, Jiřím Načeradským, Jiřím Sopkem aj.)
- To se přihlásilo k domácí tradici existenciální figurace 70. let a především k nové figuraci generačních předchůdců z druhé poloviny 60. let.
- Od roku 2001 je Michael Rittstein vedoucím ateliéru malířství Akademie výtvarných umění v Praze, v roce 2007 byl tamtéž jmenován docentem

Česání hub, 1987

Houbaři, 1975

Michael Rittstein patří už od konce 70. let 20. století k výrazným osobnostem české figurální malby.

Podobně jako o generaci starší Jan Steklík, Karel Nepraš či Jiří Načeradský i Michael Rittstein rozvíjí tragikomické i banální příběhy inspirované každodenní realitou.

Rittsteinův malířský projev doprovází od začátku silná tvůrčí originalita a invence, jeho díla sjednocují energii, barvy a prostor.

Výběrem problematických společenských témat, podpořených expresívním malířským projevem navazoval v průběhu 80. let na groteskní linii, která v českém prostředí částečně vycházela z lekce surrealismu a kritického postoje meziválečné avantgardy.

Prádelna, 1975

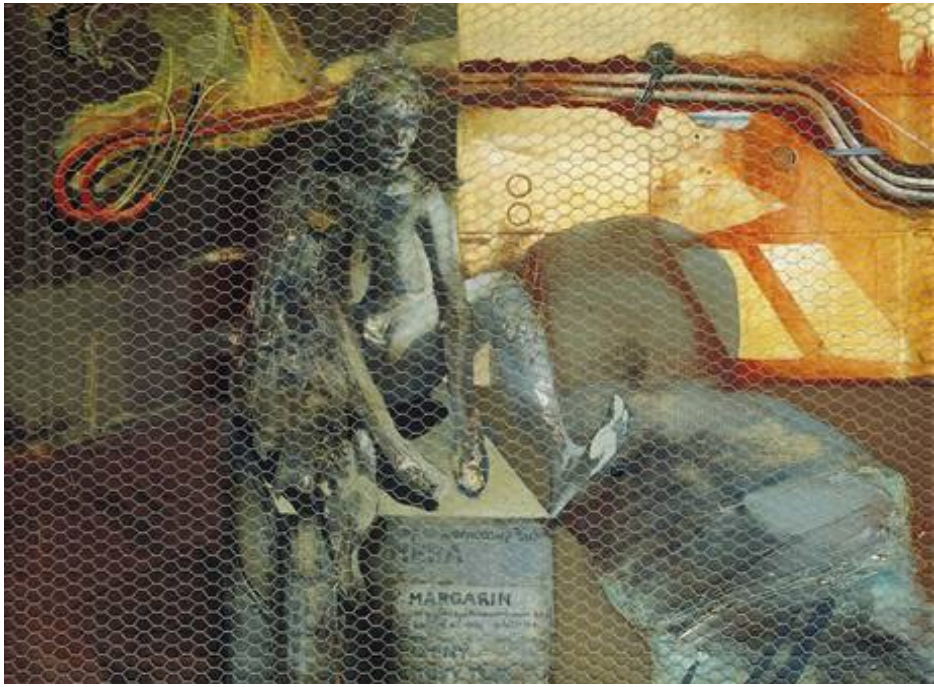

Žena za pletivem, 1978

Zabijačka , 1987

Výtah - Výstup ve výtahu, 1980

Marťan, 1982

Povahu Rittsteinovy tvorby nejvíce vystihují termíny groteska, ironie a sarkasmus.
K hojným motivům jeho obrazů a kreseb patří vztah mezi technickou realitou moderního světa a tělesnou až živočišnou charakteristikou člověka

Lokální historka, 80. léta

S nákupem 1982- 84

Smíšené manželství
80. léta

Karkulka 1986

Michael Rittstein (1942)
ČAS SE KRÁTÍ, 1989
olej na plátně, 90 x 100

Expresivní tahy štětcem Michaela Rittsteina nedokáže napodobit žádný z jeho současníků. Obraz je naplněn akcí, dramatem a Rittsteinovskou nadsázkou.

ArtBohemia.cz

Les 1988

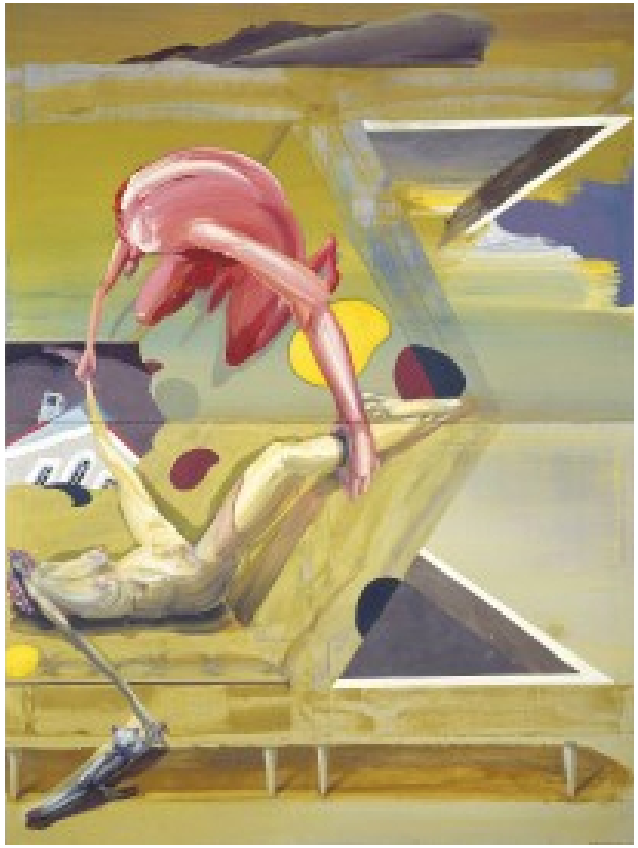

Sedmé nebe 1993

Tanec s domorodci

Úsměv (2005 - 06)

Go To Chicago

Dovolená
240x170, 2004

Chajda u rybníčka, 20

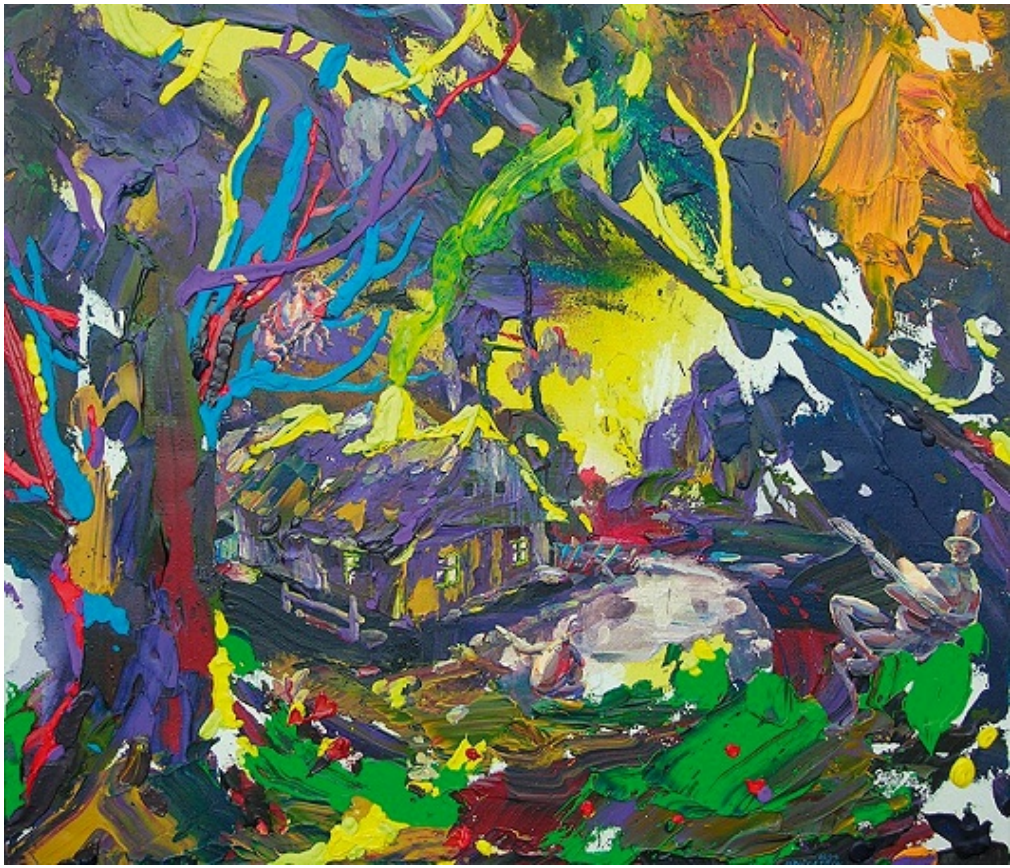

Pár drinků, 2006

Umění požírá své děti, 2008

Pár drinků, 2006

Východ Měsíce

190 x 210 cm
komb. tech., plátno
2004

- **PETR VOLF - ROZHOVOR S MICHAELEM RITTSTEINEM Obraz je výletní místo**
- Vzpomenete si ještě, kdy ve vás uzrálo rozhodnutí stát se malířem? Na to si absolutně nevzpomenu, protože co si vzpomínám, vždycky jsem chtěl být malířem. Normálně mi to vyplynulo. Nic jsem neřešil -- žádné dilema, jestli být letcem, doktorem, popelářem, nebo gangsterem. Prostě malíř a hotovo.
- Rodiče vás ale k tomu asi vedli, ne?Kdepak. Ani máma, ani otec s uměním neměli nic společného, ale v mé zálibě mi nebránili. Odjakživa jsem si krátil s tužkou v ruce dlouhou chvíli a ani dneska to není jinak. Už jako dítě jsem potřeboval mít bloky. Bloky, bloky, spoustu bloků, aby bylo do čeho kreslit. Celou základku jsem prokreslil.
- Byl jste tenkrát samouk? Vpodstatě byl, i když jsem občas chodil do různých kursů. Před zkouškami na střední výtvarnou školu byla stanovena podmínka, že uchazeč musí navštěvovat taky lidovou školu umění. Tak jsem do ní na půl roku šel a tam mě přesvědčili, že jsem absolutně bez talentu. Chtěli po mně nějaké nacvičené voloviny, kdežto já jsem byl zvyklý kreslit podle svého. Mně bylo jedno, jestli jsem kreslil jabko, kostelík nebo cokoliv, ale formou, která mi byla blízká.
- Na tu výtvarnou školu jste se dostal, ale slyšel jsem, že vás z ní chtěli vyloučit. Z nedostatku talentu, nebo proč?Tak nějak přirozeně jsem zlobil
- Co znamená to přirozeně? Byl jsem takový dost silný vtipálek a měl průšvihy. Když jsem si ovšem později mohl dělat, co jsem chtěl, tak už jsem se pochopitelně do žádných konfliktů nedostal. Proto se vyhýbám kolektivu, který je nějak přísně hierarchizovaný, protože tam okamžitě začínám mít problémy. Stav podřízenosti cítím jako omezení.
- Jste anarchista?To snad ani ne. Spíš individualista. Nevím přesně, kým jsem, ale se mnou je to asi jako v těch mých malých kresbách: vnímám různé absurdity v třecích ploškách jedinců a nějak je prostě akcentuju, což jsem hojně dělal právě na střední škole. Nikdy jsem nic nerozbil ani neukradl, jen jsem pořád kecal, sázel vtípky, vymýšlel volovinky ... a pro některé pedagogy, kteří vyžadovali tvrdou disciplínu, jsem byl asi podvratný element.
- Proto vás chtěli vyhodit?Možná. Ale hlavně asi kvůli jedné náhodné rvačce ve vlaku. To byla poslední kapka. Jinak, přiznávám, jsem míval pořád dvojku trojku z chování -- už od základky. Když byla dvojka, to byl úspěch. A kolikrát se stalo, že trojka z chování byla jedinou mou trojkou na vysvědčení. Ale příchodem na akademii, jako když utne. Problémy přestaly. Začal jsem se vážně zabývat malováním a obraz člověka dokonale ukázní. Mě teda jo.
- Takže vás malování formovalo?Absolutně. Čím jsem se mu věnoval seriózněji, tím jsem přestával mít malicherné starosti. Obraz poskytuje obrovský prostor pro seberealizaci ...
- Dá se říct, že jste přestal kecat a začal se vyjadřovat výhradně obrazem?Já kecám furt, na malíře jsem poměrně hovorný, a dokonce vyžaduji kolem sebe společnost. Ale když jsem se stal svým pánem, byl jsem spokojený. Jasně, musel jsem se v sedmdesátých a osmdesátých letech vyrovnávat se společenskými tenzemi a tlaky, ale to bylo o něčem jiném. Člověk si pořád může uchovat relativní svobodu.
- Co pro vás znamená obraz? Vždycky prostor, v němž se chci procházet. Je to výletní místo, v němž sedím a lebedím si. Není to intelektuální řešení nějakých vnitrouměleckých vztahů, ty se tam promítají až druhotně. V poslední době jsou běžné projevy, které se vysloveně zabývají tím, že tendence reagují na jiné tendence. Na to v zásadě kašlu, protože si chci jen sobecky vytvořit místo, v němž se řeší něco pro mě. I když jsem dřív maloval výjevy z panelákových bytů, lidi v pohybu a různých situacích, dával jsem do toho druh energie, který mi třeba scházel. Vždycky se v mých obrazech objevovalo něco, co jsem chtěl vidět. Já jsem vlastně pořád ve skluzu, protože to, co nenacházím kolem sebe, si chci namalovat. Čili já už na dva roky dopředu vím, co chci vidět, takže mám vystaráno.
- Nejprve nacházíte obraz v hlavě a posléze ho zachytíte v ateliéru?V hlavě sleduju řád nebo formu, až později najdu důvod ji ztvárnit. Když jsem maloval figuru, spočívalo to v soustavném sledování lidského subjektu. Teď mi jde ale víc o skladbu obrazu, proto jsem se dal do krajinomalby. Nejnověji jsem si vymyslel, že budu malovat parky, což mi přijde jako ideální. Ale je to zase jen záminka.
- K čemu? Park může být geometricky členěný, jsou v něm dekorativní rostliny, cesty, zákoutí, loubí, tedy dostatek možností, jak si dobře zorganizovat obraz. O to mi jde hlavně. Až potom o nějaký park.
- Když tedy nyní malujete krajiny místo lidí, zajímá vás ekologie? Vždycky mě zajímala. Jenom hlupáky nezajímá. A já k ní mám blízko, protože se čím dál tím víc pohybuju na venkově. Příroda by se neměla ničit víc, než je nezbytně nutné, a ono to není nutné vůbec. Ve vesnici, kam jezdím, působím jako element, jenž stojí s rozpaženýma rukama před stromem, který chtějí místní pokácet. Na Šumavě totiž lidi mají klamný pocit, že stromů je pořád hodně.
- Malujete konkrétní scenérie? Nikdy. Já maluju z hlavy. Nemám žádné předlohy. Realitu nepotřebuju. Jinak venku pod širým nebem maluju, to jdu na dvorek před chalupu, protože tam je kritický světlo, a když se pak obraz vezme dovnitř, tak je většinou lepší. Navíc je to dobré pro velké formáty - obraz se prostě opře o kůlnu a je to. Paradoxní bylo, že jsem na venkově maloval i městskou, panelákovou tematiku.
- Měl jste někdy období, kdy jste se zmítal v pochybnostech a nevěděl, co s obrazem? Vždycky jsem věděl, co malovat, ale byla období, kdy mi při tom nebylo psychicky dobře. Dnes si radost z práce opečovávám. To kdysi jsem s ní zacházel dost natvrdo.
- Co myslíte tím, že vám nebylo psychicky dobře? Normálka. Deprese, jak už je tak lidi mívají. Nikdo není neprůstřelnej. Teď mám ale mimořádně šťastné období, práce mě strašně baví a připomíná mi to pohodu, kterou jsem zažíval kolem roku pětaosmdesát, kdy jsem byl ve formě a podobně mě to vtahovalo. V takovém stavu jdu do postele s tím, že je mi líto noci, během níž nebudu malovat, a před usnutím se těším, až se zase ráno postavím před obraz.
- Pracujete usilovně? Vstávám brzo, kolem šesté, pak maluju, ale přes den si zajdu třeba na koupaliště zaplavat. Nesmí se to přehánět. Pravdou nicméně je, že i na koupališti myslím na ten obraz. Nosím ho v sobě, dokud ho ze sebe nadobro nedostanu a nezačnu nový.
- To vaše zaplavání má nějaký hlubší význam? Pro mě je voda hodně důležitá. Zaplavu si, naberu sílu a můžu zase dělat. Vysloveně: když se ráno vykoupu, tak mám dobrý den. Když ne, tak je to horší.
- Plaval jste závodně?Jako dorostenec. Nic moc, ale trénoval jsem i dvoufázově, dvakrát denně. Skončil jsem až po škole.
- Nepomýšlel jste na závodní kariéru? Ani náhodou.
- Tak proč jste se dvakrát denně honil ve vodě? Bavil mě moment závodu, ten soutěžní prvek. To mi zůstalo dodneška. Já jsem -- když na to přijde -- takovej závodivej. Ještě na akademii jsem plaval, pěstovala se vysokoškolská liga a my malíři se dotáhli na stejnou úroveň jako tělocvikáři. Hlavní ale bylo, že jsem se naučil soustředit a bojovat. Nic nevypustit, nic nedat soupeři zadarmo. Potom je člověk trapnej. To platí ve všem. Když není natrénováno, nemůže být ani radost z výsledků. Když obrazu nedám čas, který je nutný, bude špatný: to, co chci, tam jen tak samo od sebe neskočí. Navíc sport je v podstatě jakýmsi modelem budoucího života. Vztahy uvnitř sportovní enklávy kopírují vztahy v pracovních kolektivech a podobně. Proto jsem ke sportu vedl své děti. Starší syn, sochař, to dotáhl mnohem dál než já, ten byl na motýla desátej v republice.

- Jak jsou pro vás důležité výstavy? Dneska už mě moje prezentace, tedy výstavy a podobně, moc nezajímá. Touhy udělat díru do světa mě opustily. Jsem poměrně dost realista.
- Myslíte, že to nejde? Vždycky jsem si myslel, že to jde. Ale zatím mě nikdo v téhle zemi nepřesvědčil, že by se to povedlo. Doufal jsem, že bych to mohl být já, ale je to těžší, než jsem si představoval.
- Byla by vaše situace výhodnější, kdybyste to, co děláte, dělal řekněme v Německu?Možná bych tam nedělal to, co dělám, ale domnívám se, že bych úplně nepropadl. Kdysi jsem se tam pohyboval a reakce nebyly nepřívětivé. Ale ona je to moc velká mašinérie, do které musí umělec proniknout a rozhýbat ji, aby se nějakým způsobem dostal do diskuse na evropské nebo světové úrovni. Problém netkví v tom, jestli se někam dostanu. Problém vidím spíše v tom, co se děje tady, kde už není žádná šedá zóna jako před deseti lety. Tady je střed Evropy a kdyby u nás fungovaly kulturní instituce normálně, tak o problému "my a svět" nemusíme vůbec mluvit. Souvisí to s kulturní politikou, která se pochopitelně nedá dělat bez peněz. Navíc by musela dobře pracovat Národní galerie i ministerstvo kultury. Znamenalo by to kupovat kvalitní věci ze zahraničí a věšet je vedle těch našich, aby byla možnost srovnání. Němci, o nichž jste se zmínil, to tak aspoň dělají a v té konfrontaci se světem nedopadají špatně.
- Živil jste se někdy něčím jiným než malováním? Vždycky jsem byl svobodný. Nemusel jsem dělat nic jiného než takzvané výtvarné umění.
- Abyste mohl být svobodný, musíte prodávat. Myslíte na tuto okolnost, když malujete?Ani náhodou. To bych nedělal velké formáty. Ty jsou čistě na sklad. Prodají se ty menší, tak metr padesát na metr dvacet.
- Jaký rozměr obrazu vám dělá největší radost? Mám hodně rád obrazy okolo tří a půl metru na délku a dvou metrů na výšku. To zase nejsou až tak obrovské věci, záleží na prostoru, v němž jsou umístěny. Ale já nemaluju proto, abych si řešil něco s prostorem, i když si zároveň uvědomuju, že v něm obraz musí fungovat.
- Vaše obrazy se vždycky vyznačovaly třeskutým dějem, příběhy ... To byl spíš šprajc z mé strany. Od poválečné avantgardy se totiž preferovala bezdějovost -- v abstrakci i v konstruktivismu -- a když jsem v šedesátých a sedmdesátých letech viděl, jak se umění vyprazdňuje a vyprazdňuje, tak mi to začalo být líto. Po analýze svého života jsem zjistil, že nejvíc mě zajímá právě ta moje poloha. Byla nejkontroverznější. I tehdy. Když za mnou přišel Chalupecký, tak hodnotil tímhle způsobem: "Vy to máte začaté jako takový expresívní obraz, ale pročpak tam dáváte ten detail?" A já mu odpovídal, že nechci, aby to byla mazanice. Nechtěl jsem si jenom řešit rukopis. Měl jsem nesmyslnou představu -- ale to každý malíř chce namalovat něco nemožného, co jiní nedokážou -- projít realitou do světa velké malby. Jasně, dokázal bych si určitě najít jiné, určitě ušlechtilejší téma, než je fackování v kuchyni v období vrcholící abstrakce a minimalismu. Z mého hlediska mi fackování v kuchyni přišlo jako nejzajímavější. Přiznal jsem tím i své prostorové souřadnice, které byly nejprve nadšeně přijímány a později, po revoluci, stejně nadšeně odmítány. Až si doba sedne, tak si najdou svoje místo. Bude to jeden pól celého spektra. Mě už to teď moc malířsky nezajímá, a proto jsem začal dělat obrazy, k nimž jsem musel sbírat mnohem víc odvahy než k figurám.
- Nebojíte se, že ty obrazy nevypadají na první pohled jako od Rittsteina? Ne. Nejvíc bych se bál, ba považoval bych to za jakýsi druh prokletí, kdybych tím "Rittsteinem na první pohled" musel být navěky. Je to totiž pro mě příšerná představa: chodit k někomu do ateliéru a pokaždé vědět, co v něm najdete za obrazy. To je děsivý moment, který jsem si začal uvědomovat, když přišel nějaký zájemce o obraz, probíral se plátny a mumlal: "Já hledám toho typickýho Rittsteina ..." Ani náhodou! Proto se nebojím změny.
- Proč jste kdysi namaloval obraz Pocta Maroldovi? To bylo tak. V dětství na mě udělali velký dojem dva umělci. Marold přes své panoráma, na které jsem se chodil často s babičkou do Stromovky dívat, protože jsem to měl z Letné kousek. Byl to obrovský zážitek. Jednou jsem maloval takový drobnopisný obraz a řekl jsem si, že ho vyvedu trochu ven do prostoru, tak jsem do něj zamontoval žebřík a provazy -- jako ten Marold. Přiznal jsem to. Konečně, já jsem tazvanou instalaci cítil vždycky spíš maroldovsky než konceptuálně ... A tím druhým malířem, kterého jsem miloval, byl Zdeněk Burian. Tomu jsem taky namaloval Poctu. Ale měl jsem rád také Norberta Grunda, Švabinského nebo Chittussiho. Vztahoval jsem si je zase k francouzské malbě té doby. Třeba Chittussi a Monet, to je docela pozoruhodná dvojice, která ukazuje, co se dá s impresionismem dělat a jak dopadne v českých zemích.
- Jak? Z Moneta vznikla americká abstrakce. Z Chittussiho u nás nevzniklo nic. Ale zajímají mě obě polohy: francouzská otevřenost a schopnost velkého gesta a dojemná loučka Chittussiho, který se nikdy neodvážil dostat se k velkorysé formě či myšlence. Já jsem tím naším prostorem a časem taky -- jako on -- svázán. Tady je ta komunikace prostě nakrátko. Nevím, jestli je to dané jistou izolací, kterou tady v různých amplitudách prožíváme. Chybí nám velká nadstavba, hrdost státu nad uměním, které v něm vzniká a o něž pečuje. Výjimkou bylo meziválečné období, což dokumentují vily malířů a sochařů na Ořechovce a v jiných vilových čtvrtích. Já jsem vždycky maloval obraz pro souseda přes chodbu, nikdy jsem ho necítil pro muzeum nebo nějakou instituci. Prostě komunikace nakrátko. V tom je určitě nějaké specifikum, s nímž by se dalo pracovat. Musí to ovšem cítit i ještě někdo jiný.
- Nakousl jste, ale nevysvětlil, čím vás oslovil Zdeněk Burian ... To byl malíř, který namaloval, ba doslova stvořil představu určitého světa. Bez Buriana a jeho realismu by ten svět nikdo nikdy neviděl. Což je bezesporu unikátní. Jeho pokusy o volné umění byly ovšem jaksi tristní a bylo mi ho líto. Ale v tom, co uměl, byl mistr světa.
- Co chcete od umění? Zajímá mě, jak se u něj pobavím. Můj základní požadavek zní: nenudit se. To platí i o mých obrazech. Nechci se u nich nudit já a přeji si, aby se u nich nenudili ani diváci.
- A poštěstí se vám, že se pobavíte u svého obrazu? To není věc štěstí, já se u nich směju pořád, taky tančím, pouštím si muziku.
- Jaká hudba doprovází zrod vašich děl? Rokenrol. Všechno možný. Na každý moment si ordinuju speciální muziku. Když maluju krajinu, poslouchám prostorovější věci, třeba od Briana Ena; když se věnuju něčemu energičtějšímu, tak si pustím Motorhead. Mezi šestou a osmou ranní si dám ambientní hudbu, od deseti, když už mám po plavání, si dopřeju ZZ Top. Večer zase Cohena.
- Býváte spokojený s tím, co malujete? Skoro vůbec se mi ty moje obrazy nelíbí. Po čase jsem schopen vzít je nějakým způsobem na milost, ale nadšený nejsem nikdy. S procesem spokojený jsem, s výsledkem nikoliv. Moje původní představa je tak barvitá, že to, co namaluju, se jí přinejlepším přiblíží. To je důvod, proč člověk začíná pořád nový a nový obraz.
- Touha po dokonalosti? Ne. Boj s vlastní nedostatečností, s tím, jak dostat tu svou vizi přes štětec a barvu na plátno. Já mívám sny o úžasných obrazech, kdy chodím po galerii a koukám na tu nádheru. Někdy si to, co vidím ve snu, poznamenám a zkouším si to namalovat.
- Nepřijde vám, že klasické malířské prostředky jsou v důsledku svazující? Absolutně ne. Možnosti malby mi připadají nekonečné, jenom co se dá dělat s barvou - od průhledné lazury přes křehké japonské dotyky až k těžké barokní pastě. Chápu, že někteří malíři začínají fotografovat, já proti fotce nic nemám. Jenom nevím, co bych celý den dělal. Já bych chcípl. Já se musím dotýkat plátna. Cítím euforickou radost, když vidím metr čtvereční barvy, kterou jsem sám rozlil. Toho se nehodlám zříct, i kdybych ty obrazy měl skládat do sklepa.

Další významní figuralisté tohoto období

malíři

- **RUDOLF NĚMEC**
- **ZBYŠEK SION**
- **BORIS JIRKŮ**

sochaři

- **KAREL PAUZER**
- **BOHUMIL ZEMÁNEK**
- **…**

RUDOLF NĚMEC

1936

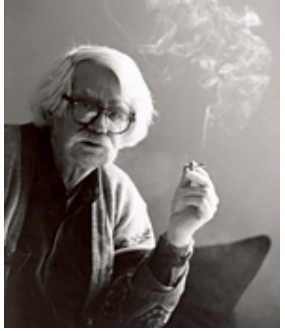

- Malíř Rudolf Němec patří ke generaci 70. a 80. let, kdy se u nás objevila tendence nazvaná Nová figurace.
- Stal se jejím předním zástupcem a obhájcem. Člověk a jeho situace v současném světě se stala určujícím centrem jeho díla.
- Zpočátku byla poznamenaná existenciální úzkostí, která postupně mizela se změnou technologických metod.
- Člověk byl hlavním námětem, objevoval se jako silueta buď v konkrétním, nebo geometricky pojatém prostředí.
  Stále více ztrácel přirozenou lidskou funkci a měnil se v mechanismus stroje.

Sedící figura 1970 - 72
tisk, barva, olej

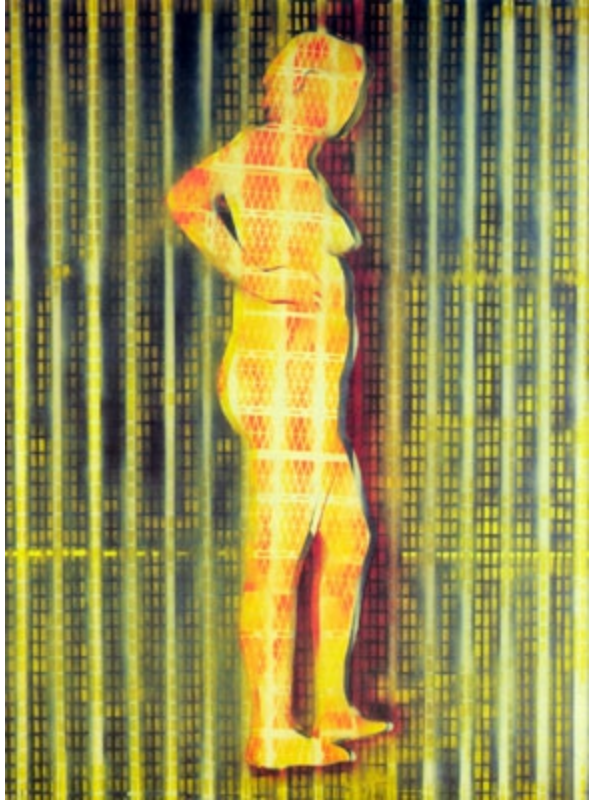

Silueta II, 1961

145 x 110 cm, olej a email na plátně

http://www.hofyland.cz/?club&klub=17235

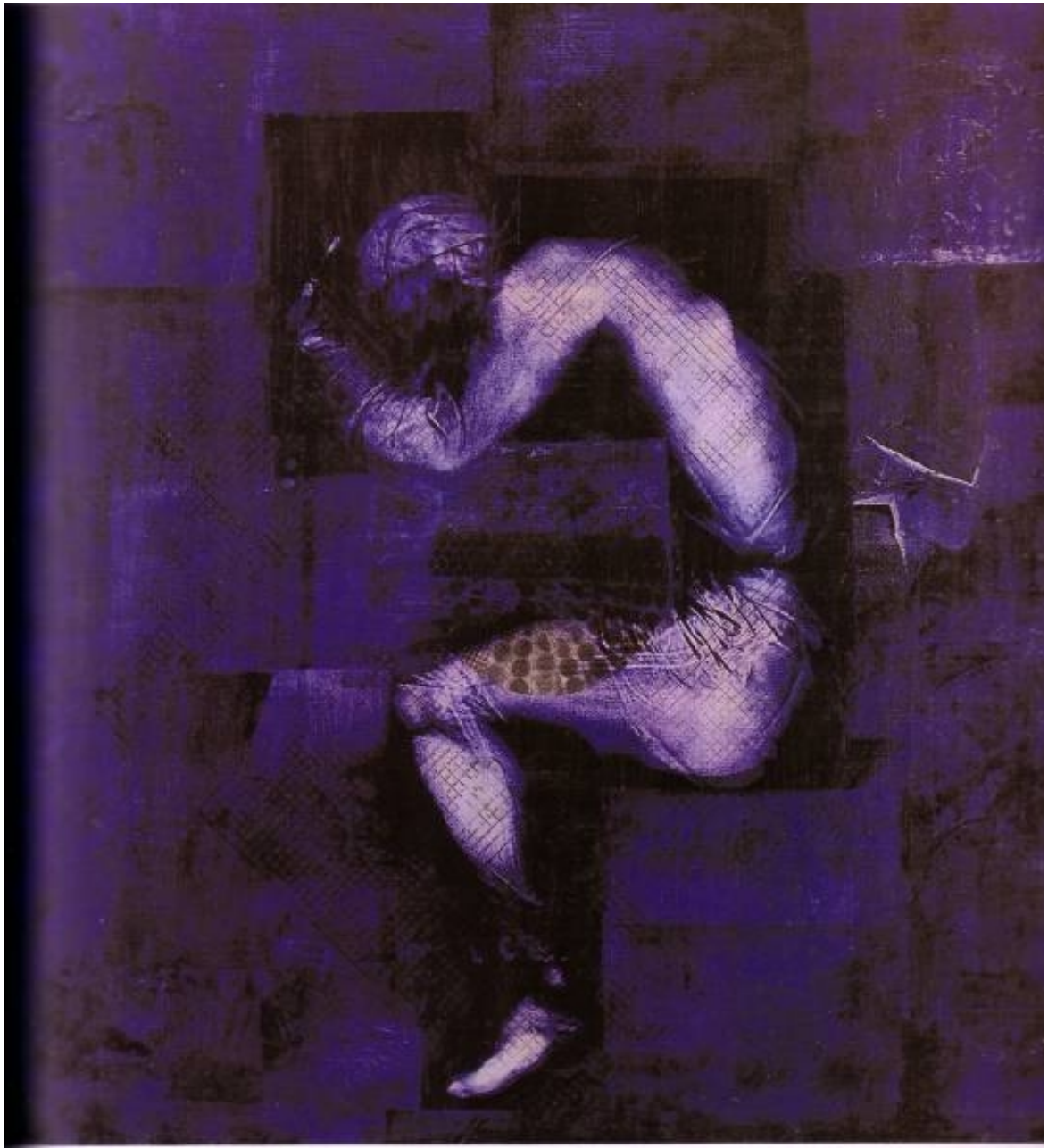

Mezi bděním
1966

Před popravou
1966

Tanec
1968

Radosti a bolesti
1985

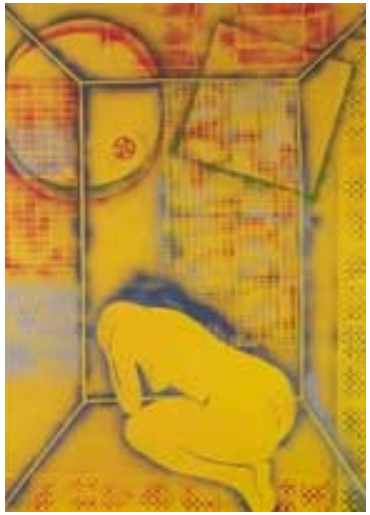

V koupelně 1982

Ve spánku
1983

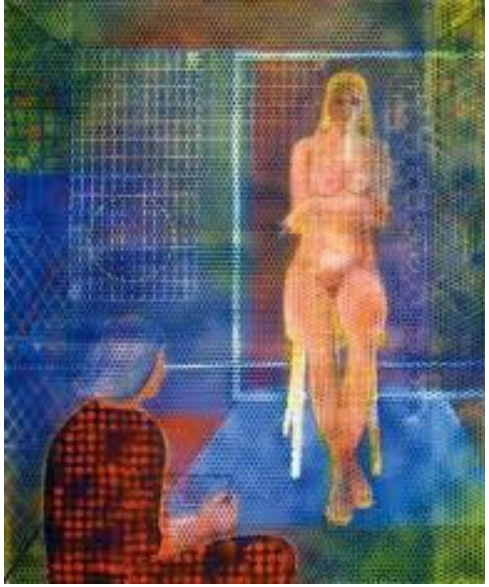

Malíř a model

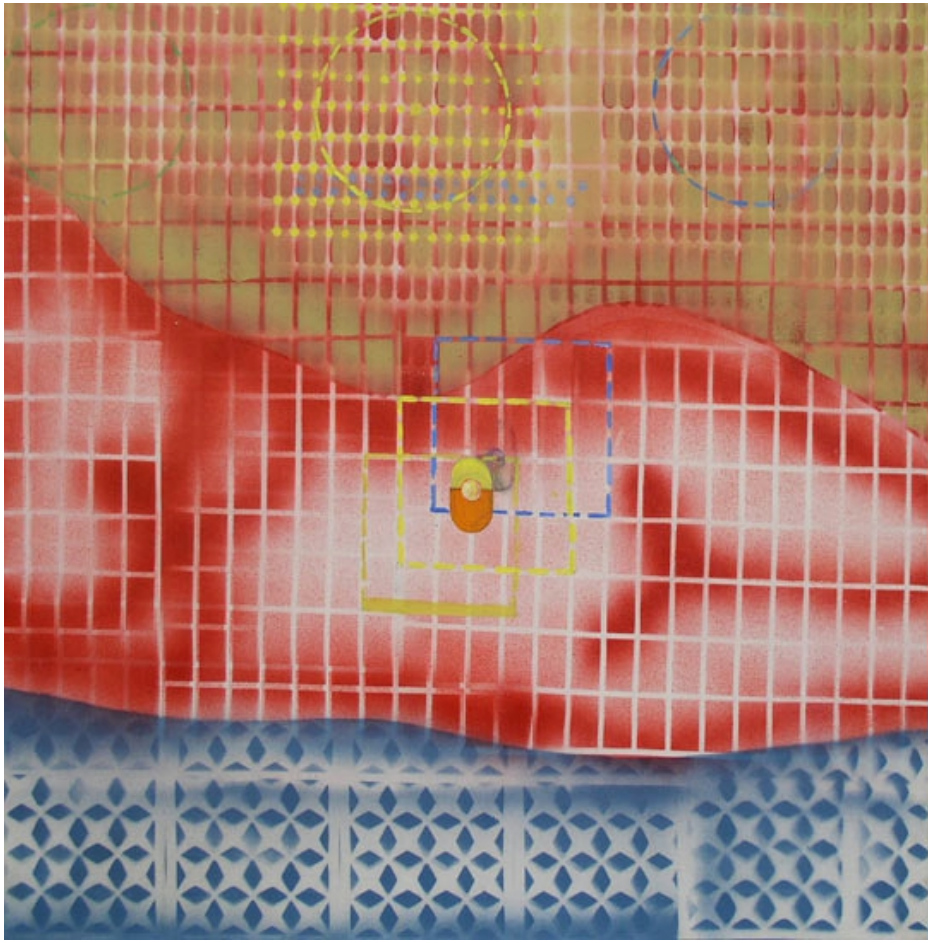

Červený akt
1983

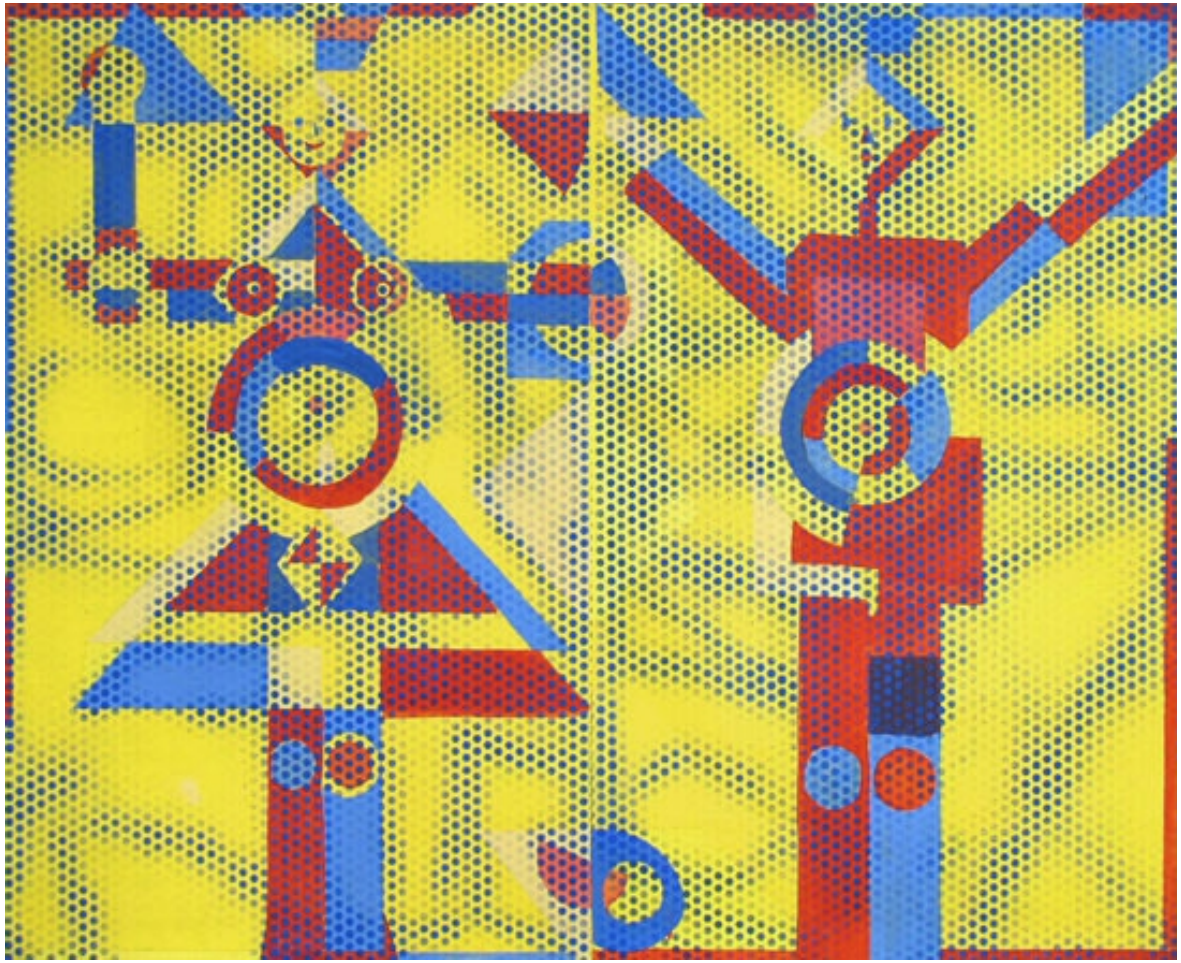

Dvojice
1988

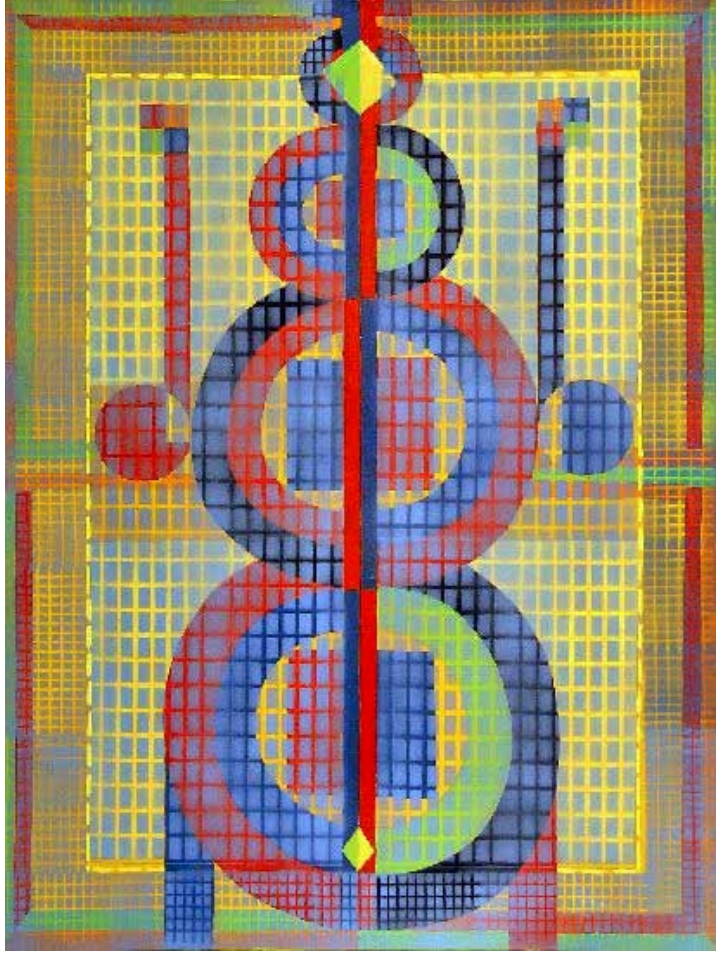

Totemická královna
1987

Totemická figura, akryl, 1987

ZBYŠEK SION

1938

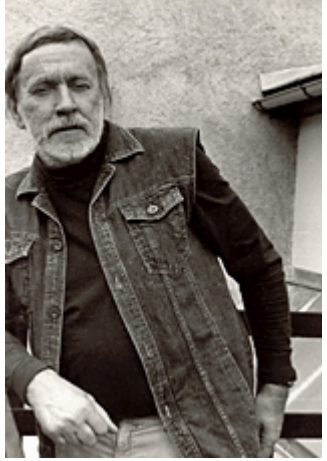

- **Studia:**
  1953 – 57 ŠUŘ v Brně,
  1957 – 58 Výtvarná škola v Praze
  1958 – 64 AVU (J. Horník, K. Souček)
- **Skupiny, spolky:** 1960 se připojil k autorům neoficiálních Konfrontací.
- Vystavuje od r. 1960, samostatně od r. 1966.

Řeka Styx, 1961 - 1963

Triptych III
(1961-62)

Situace (Jak vychovávat klackem) 1969

Zbyšek Sion (1938)
ZAHRADA, 1976

Chlapec jako ze škatulky 1970

Portrét slečny D.

Zbyšek Sion
V TRAMVAJI, 1981

Zbyšek Sion (1938)
BĚŽEC, 1991

Přirozený výběr

Hra s míčem, 1989

Dialog, 1990

Ikarovo přistání

Kompozice 1984

Bez názvu, 1995

Zbyšek
Sion
Nová tvorba

Galerie Nová síň si Vás dovoluje pozvat
na zahájení výstavy Zbyška Siona - Nová tvorba
v úterý 24. 1. 2012 v 18 hodin.

Úvodní slovo přednese kurátorka Linda Sedláková.

Výstava potrvá od 25. 1. 2012 do 19. 2. 2012,
otevřeno denně mimo pondělí od 11.00 do 18.00 hodin.

Spolupořadatel Galerie Gema, Celetná 17, Praha 1
www.gemaart.cz

Galerie Nová síň, Voršilská 3, Praha 1
www.galerienovasin.cz

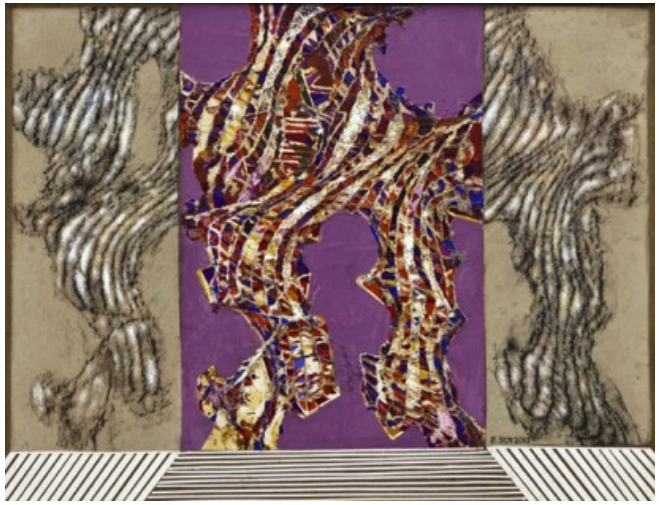

Zbyšek Sion

Nová tvorba 25.1.2012 / 19.2.2012

BORIS JIRKŮ
1955

- Věnuje se volné kresbě, malbě, grafice, ilustraci, dřevěné a kovové plastice, výtvarným realizacím v architektuře. Zúčastnil se několika desítek kolektivních výstav u nás i v zahraničí.

- V letech 1970 až 1974 absolvoval Střední umělecko průmyslovou školu v Uherském Hradišti a v letech 1974 - 1980 AVU, v ateliéru prof. Arnošta Paderlíka.

- Vedl 17 let výuku figurální kresby a malby na VŠUP v Praze. Krátce působil jako rektor. Nyní vede výuku figurální kresby a malby na Ústavu umění a designu Západočeské univerzity v Plzni.

- Organizuje výstavy FIGURAMA, studentské kresby patnácti univerzit z Evropy a USA.

Z cyklu o násilí a lásce
25 x 34 cm, kombinovaná technika, 1981

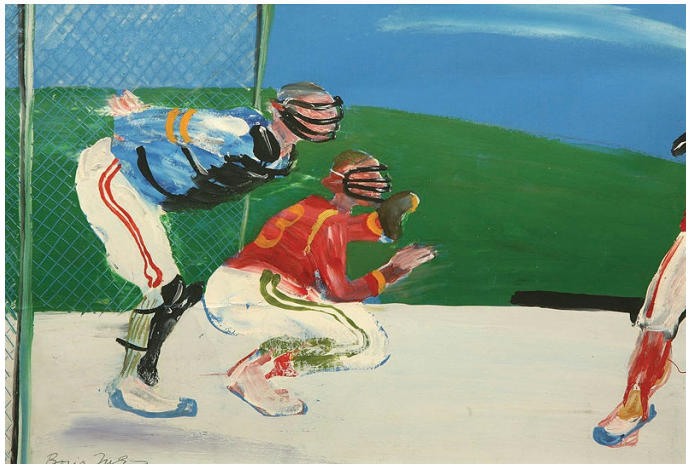

Z cyklu o násilí a lásce
Sportovci
1981

Velké placení, 1987

Na chřest jdoucí tě zdraví
200 x 130 cm, kombinovaná technika, 1987

Boris Jirků:
G. G. Márquez, Sto roků samoty,
Odeon, 1986.

Staré dobré časy, 1988

Hravá mechanika vztahů, 1996

Sen moci o svém diktátorovi, 1993

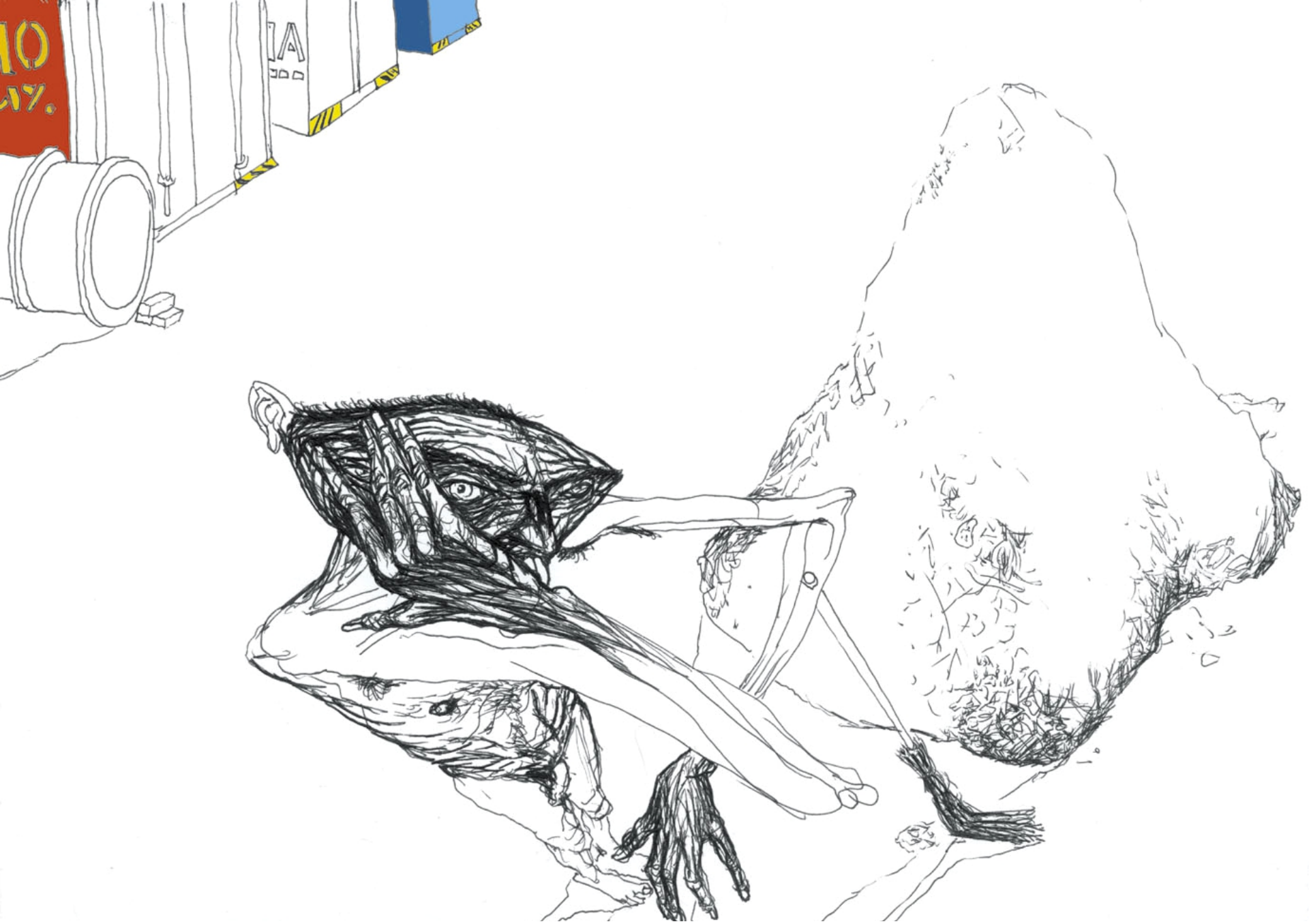

KAREL PAUZER

1936 v Praze

- je český sochař, keramik, grafik
- již od počátku své tvorby preferuje modelaci v keramické hlíně a sochám ponechává přirozenou barvu materiálu nebo je zvýrazňuje polychromií.
- V metaforických zobrazeních zvířat sochař využívá často drasticky expresivních scén zdánlivě animálních, ve skutečnosti situací lidských.
- Nahota jeho zvířecích figur, napjaté svaly, odhalené bradavky a genitálie, mimika, zobrazené pozice a deformované proporce mají znepokojit, znejistit a přivést k hlubšímu zamyšlení.
- Pauzer nehledá povrchní popis banálních situací, a i když jeho zpodobení zvířat mohou připomínat gotické chrliče, manýristické zvířecí příšery nebo jsou pro vnější podobnost řazeny k tzv. české grotesce, jedná se vždy o ryze privátní reflexi světa, obrácenou více dovnitř než navenek.
- Jeho sochařská díla směřují k lidské duši, jejím běsům a zasutým instinktům, věčnému neklidu, pocitům ohrožení a odcizení.

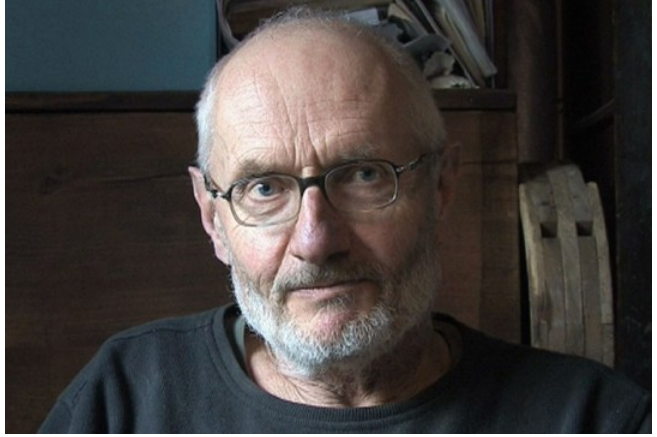

Karel Pauzer: Trochu přírodopisu
Severočeská galerie výtvarného umění
v Litoměřicích, 2004.

Tři na jednoho (detail)

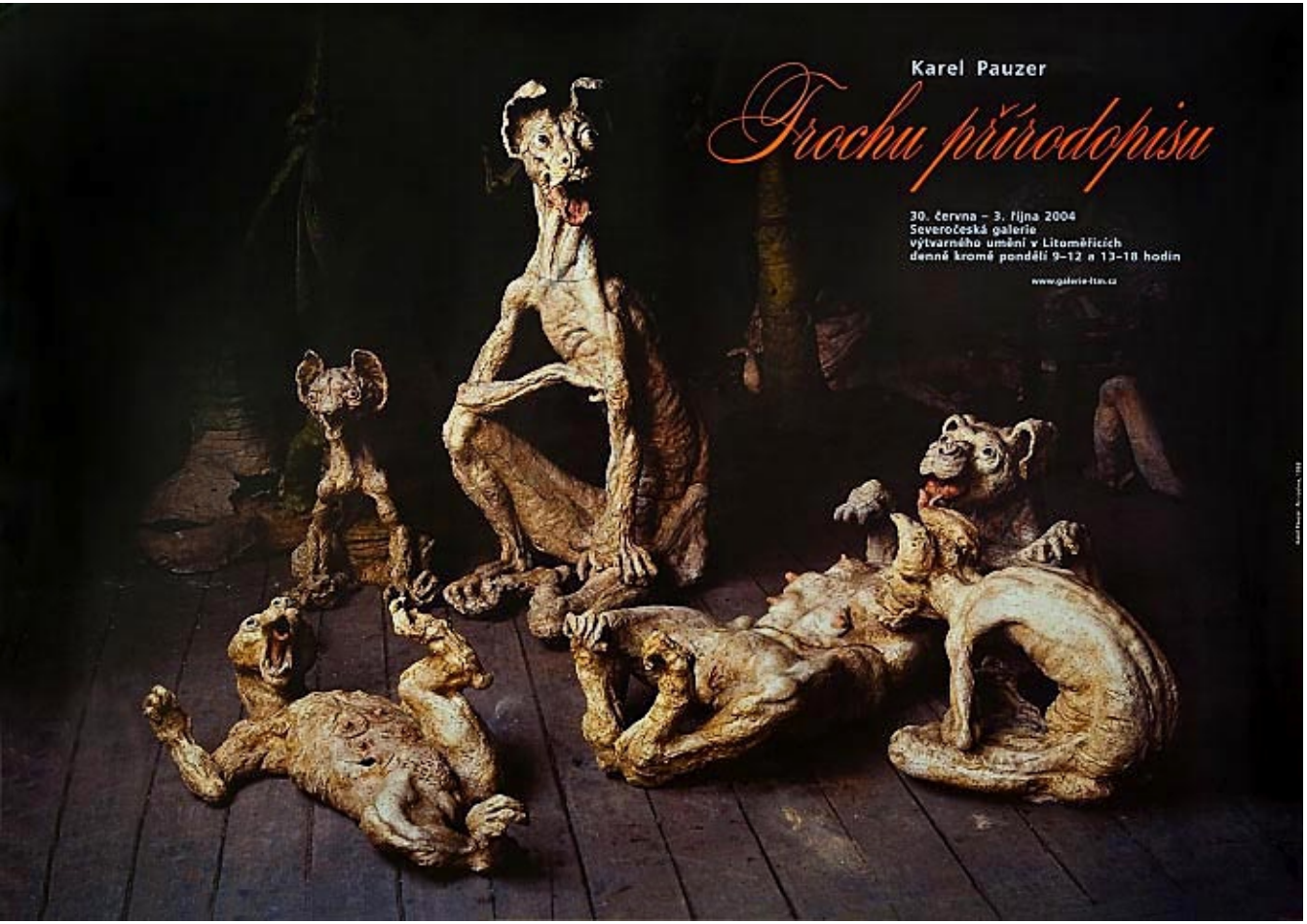

Sochař Karel Pauzer a jeho zvířata a rostliny
Galerie Navrátil

Dog Family, 1988
Veletržní palác, Praha

BOHUMIL ZEMÁNEK

1942 - 1996

byl výrazným představitelem umělecké vlny nazývané Nová figurace, která oživila výtvarné pojetí lidské postavy jakožto jeviště intimních emocionálních i sociálních témat.
Zároveň bývá jeho tvorba společně s dílem Jiřího Sopka, Karla Nepraše, Kurta Gebauera, Jiřího Načeradského atd. řazena do proudu České grotesky.

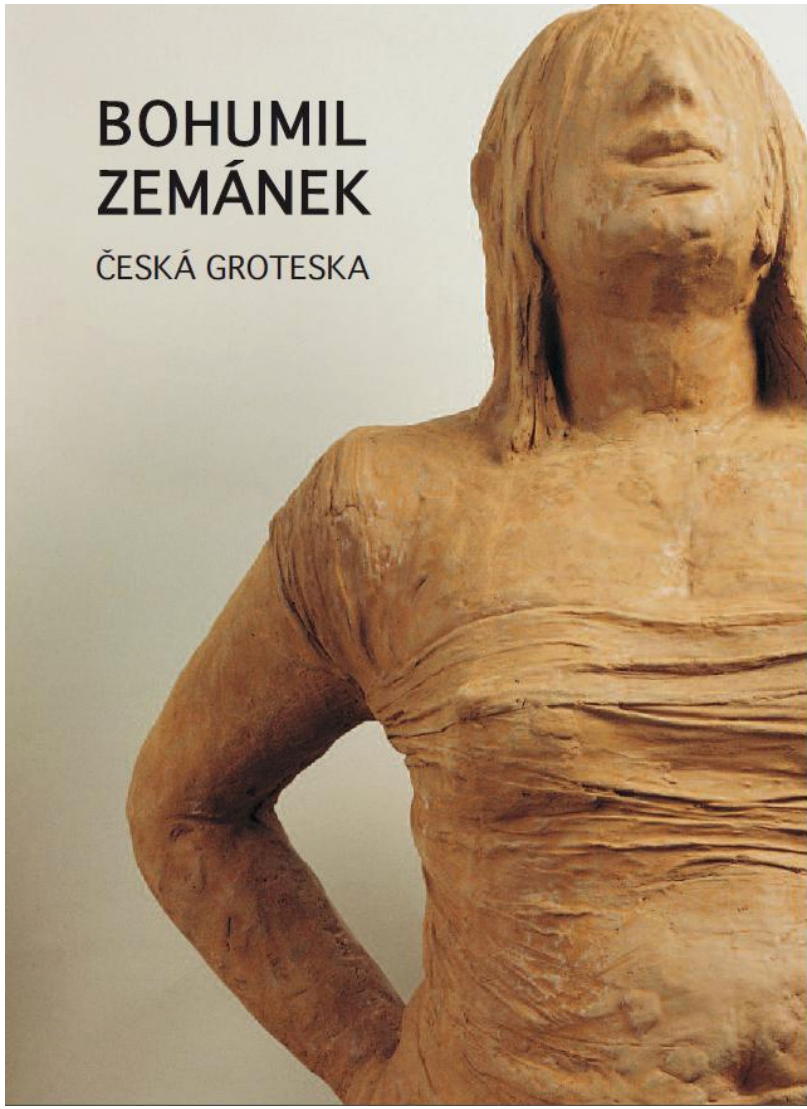

Obtloustlí chlapíci slastně splývající na hladině rybníka, veselé a bezstarostné dívky s mohutným poprsím, jadrné lidové typy s dobráckým či trochu potměšilým úsměvem – to jsou trochu směšní hrdinové figurálních plastik sochaře Bohumila Zemánka, jehož výstava nazvaná „Česká groteska“ je otevřena v gotickém sále Novoměstské radnice v Praze.

4. května 2012

Bohumil Zemánek
Bohouš 1979

Bohumil Zemánek
Vodní pólo 1970–1

Bohumil Zemánek,
Moře II. 1984-5

Bohumil Zemánek
Julie-Svítání 1989

Bohumil Zemánek
Julie-Sprostá holka 1978

Bohumil Zemánek
Julie-Houpačka I. 1990–1

Šachy
(1986/87)
režná a
glazovaná
pálená hlína
v. 80 cm

Postavy a postavičky Bohumila Zemánka patří z dnešního pohledu ke zlatému fondu výtvarné grotesky, i když se raději pohyboval na spodní hranici pomyslné škály ironie a tvrdé kritičnosti a pohlížel na divadlo světa s dobráckým úsměvem. Celý tvůrčí život věnoval pozorování nepatetických situací a scén s tím nejbanálnějším každodenním obsahem.

PhDr. Magdalena Juříková
ředitelka Galerie Zlatá husa

Bohumil Zemánek
ČESKÁ GROTESKA
sochy
Mázhaus Novoměstské radnice
3. 5. - 3. 6. 2012

Julie, Fanda a Milouš z Folimanky

Bohumil Zemánek
Koupaliště
1990, bronz

ZDROJE

Literatura:

- **PIOJAN, José.** *Dějiny umění 10*, **2. vyd. Balios, Knižní klub 2000. 300 s. ISBN: 80-242-0218-2**
- **BOIS, Yve-Alai, BUCHLOH Benjamin, FOSTER Hal, KRAUSSOVÁ Rosalind.** *Umění po roce 1900.* **Slovart 2007. 704 s. ISBN 978-80-7209-952-8**
- **Kol.:** *Umění 20. století - Malířství, skulptury a objekty, nová média, fotografie.* **2. vyd. Slovart 2011. 838 s. ISBN 978-80-7391-572-8**
- **Kol.:** *20. století - Obrazová encyklopedie umění.* ***1*. vyd. Slovart 2010. 329 s. ISBN 978-80-7391-335-9**
- **MICHELI, Mario de:** *Umělecké avantgardy dvacátého století*. **Praha SNKLHU 1964. 378 s.**
- **DEMPSEYOVÁ, Amy.** *Umělecké styly, školy a hnutí.* **1. vyd. Slovart 2005. 304 s. ISBN 80-7209-731-8**
- **KRAUSS, Anna-Carola.** *Dějiny malířství od renesance po současnost.* **2. vyd. Slovart 2008. 128 s. ISBN 978-80-7391-056-3**
- **PLATOVSKÁ, Marie; ŠVÁCHA, Rostislav.** *Dějiny českého výtvarného umění VI (1958/2000). sv. 1+2.* **1. vyd. Praha : Academia 2007. 1144 s. ISBN: 978-80-200-1489-6.**
- **PETROVÁ, Eva.** *Nová figurace (malba, grafika a plastika 60. a poč. 70. let).* **2. vyd. Sčg Litoměřice, 1993. 122** S.
- **Kol.:** *České moderní a současné umění 1890-2010 – 2. díl.* **vyd. Národní galerie, Praha 2010. 190 s. ISBN 978-80-7035-447-6**
- **Kol.:** *Záznam nejrozmanitějších faktorů…(České malířství 2. poloviny 20. století ze sbírek státních galerií).* **Rada státních galerií. 1994. 168 s. ISBN 80-85016-24-9**
- **ONDRAČKA, Pavel.** *12/15: Pozdě, ale přece*. **Odbor školství a kultury ONV Praha 9. 1988. 40. s. ABE400 VY2022**
- **NEUMANN, Ivan.** *Špét, ábr doch. Pozdě, ale přece.* **Gema Art Group. Praha, 1996. 40 s. ISBN: 80-901425-4-0**

Internetové zdroje

- http://cs.wikipedia.org/wiki/Voln%C3%A9_seskupen%C3%AD_12%2F15_Pozd%C4%9B%2C_ale_p%C5%99ece
- http://leccos.com/index.php/clanky/volne-seskupeni-12-15-pozde-ale-prece
- http://www.nadacedrak.com/umelci-ve-sbirce/vaclav-blaha/Portret
- http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Bl%C3%A1ha_%28v%C3%BDtvarn%C3%ADk%29
- http://www.rozhlas.cz/mozaika/vytvarne/_zprava/pribehy-malire-vaclava-blahy--1109468
- http://www.dorka.cz/?module=dokument&action=display_dokument&id=8 (bláha)
- http://www.artbohemia.cz/Blaha-vaclav
- http://www.krasnapani.cz/casopis-krasna/clanky-online/umeni-a-architektura/6 (bláha)
- http://www.kurtgebauer.cz/
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Kurt_Gebauer
- http://www.artlist.cz/?id=1649 (gebauer)
- http://www.lidovky.cz/socharstvi-je-prodlouzena-ruka-bozi-rika-gebauer-fbl-/lide.aspx?c=A110817_111008_lide_glu
- http://www.novinky.cz/kultura/239038-kurt-gebauer-problem-soucasne-kultury-souvisi-s-genocidou-elit.html
- http://www.artalk.cz/2011/04/27/gebauer-v-galerii-vsup/
- http://www.artalk.cz/2011/05/19/tz-kurt-gebauer/
- http://www.kurtgebauer.cz/galerie/katakog_72.htm
- http://jirisopko.cz/cs/
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99%C3%AD_Sopko
- http://www.artlist.cz/?id=1235 (sopko)
- http://creativoas.cz/jiri-sopko.php
- http://zivotopis.osobnosti.cz/jiri-sopko.php
- http://www.galerierudolfinum.cz/cs/exhibition/jiri-sopko
- http://www.artlist.cz/?id=2371 (rittstein)
- http://www.nekultura.cz/vytvarne-umeni-recenze/lokalni-historky-michaela-rittsteina.html
- http://www.galeriexxl.cz/autori/michael-rittstein.php
- http://oidnes.cz/08/012/maxi/KOT206033_1.jpg
- http://www.relaxvpodhuri.cz/img/galeriebeseda/autori/katalog-rittstein.pdf
- http://kultura.idnes.cz/foto.aspx?r=vytvarne-umeni&c=A090304_125022_vytvarneum_ob
- http://creativoas.cz/rudolf-nemec.php
- http://www.cmvu.cz/cz1905e4/rudolf-nemec-vystava/
- http://www.zdarskevrchy.cz/osobnosti/2538
- http://www.galerienovasin.cz/vystavy/2012/sion-zbysek#/photos/1982.jpg
- http://www.galerierudolfinum.cz/cs/exhibition/zbysek-sion-obrazy-19581966
- http://czechfolks.com/plus/wp-content/uploads/2012/01/01_Sion.jpg
- http://www.borisjirku.cz/tvorba/malby/volne.html
- http://www.dokweb.net/admin/user_img/lucina_movie/top/6851_6166578845044ce684ce81.jpg
- http://www.skalak.cz/images/plakaty/pauzer.jpg
- http://www.literanavratil.cz/galery_n.php?article=5&artist=4
- http://www.skalak.cz/images/knihy/purkrabkova_pauzer/pauzer_maly.jpg
- http://www.rozhlas.cz/mozaika/vytvarne/_galerie/1055274?type=image&pozice=1
- http://www.nrpraha.cz/program/300/vystava-ceska-groteska/
- http://www.peron.cz/bohumil-zemanek.html